

ARCHEOLOGIENOTA PEER - LANGEGRACHTWEG

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,
E. AUDENAERT & A. DOUCET

NOVEMBER – DECEMBER 2019

Titel

Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Peer - Langegrachtweg

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten,
Evelien Audenaert & Alexander Doucet

Projectnummer

2019J182

Plaats en datum

Kortenaken, november – december 2019

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2019J182
ISSN 2034-5615

© 2019 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksopdracht</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>7</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>8</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	9
2.1	<i>Huidige situatie</i>	<i>9</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	<i>10</i>
3	Bureauonderzoek	12
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	<i>12</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	<i>20</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen.....</i>	<i>23</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>32</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	33
4.1	<i>Algemeen</i>	<i>33</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	<i>33</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	<i>34</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen.....</i>	<i>35</i>
5	Bibliografie	36
6	Figurenlijst.....	37
7	Plannenlijst.....	38

1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden

1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

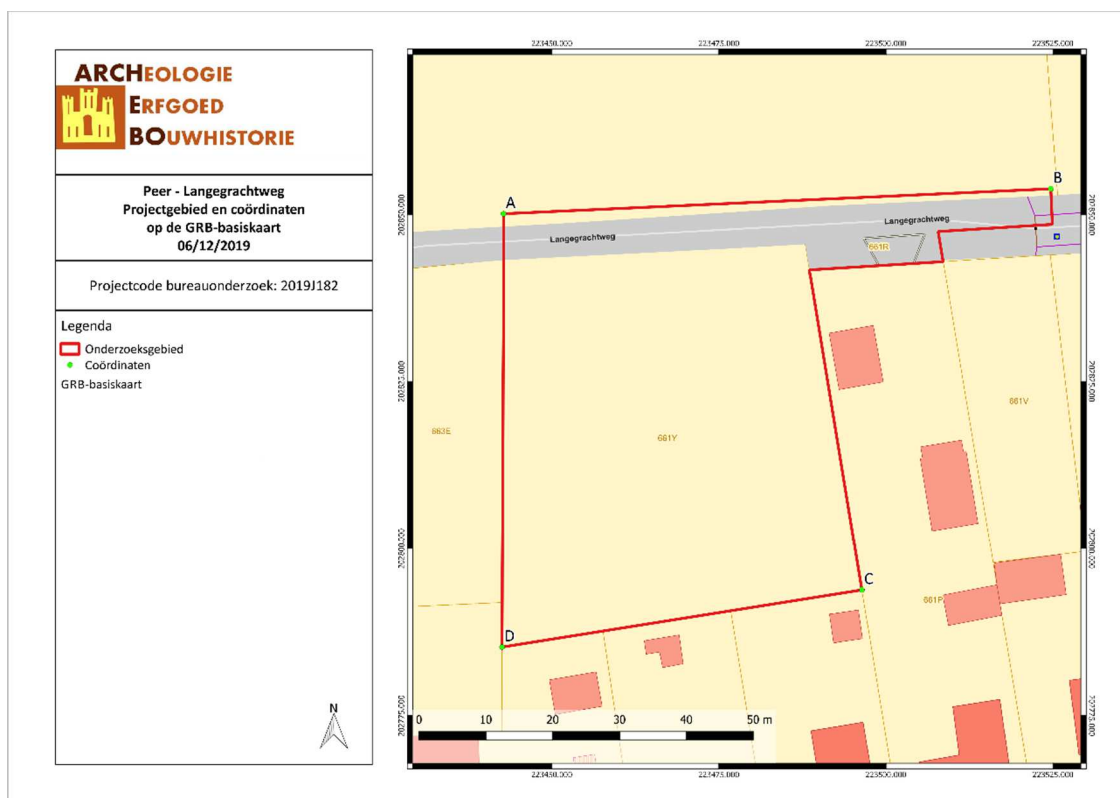
Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een terrein gelegen aan de Langegrachtweg in Wijchmaal (Peer, Limburg). Een deel van de bomen langs de westelijke grens van het projectgebied zullen gerooid worden. Het projectgebied zal vervolgens verkaveld worden in zeven loten. Loten 1 t.e.m. 4 worden elke voorzien van een bouwzone, een zone voor de uitbreiding van het gelijkvloers en een zone voor een voor-, zij- en achtertuin. Loten 5 t.e.m. 7 zullen gebruikt worden voor de aanleg van een nieuwe wegnis. Het projectgebied is ca. 3 343,862 m² groot.

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in november – december 2019 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. Contactpersonen bij de opdrachtgever waren de heren dhr. Johan

Ceysens en Remco Knoops. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

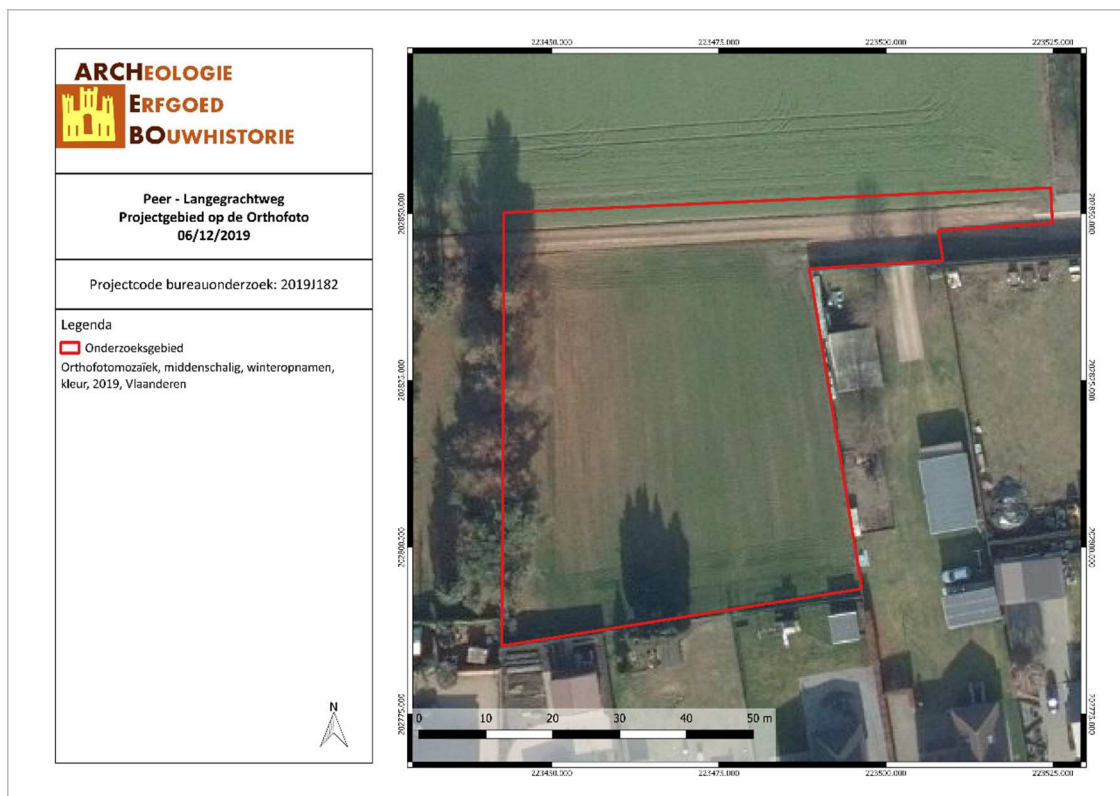
Administratieve fiche			
Naam site:	Peer - Langegrachtweg		
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem		
Ligging:	Limburg, Peer, deelgemeente Wijchmaal, Langegrachtweg, zonder huisnummer		
Kadaster:	Peer, afdeling 4 (Wijchmaal), sectie B, perceelsnummers 661R, 661Y & 668C(deel)		
Coördinaten:	A	X	223442.766
		Y	202850.168
	B	X	223524.666
		Y	202853.893
	C	X	223496.398
		Y	202793.759
	D	X	223442.546
		Y	202785.233
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba		
	Merelnest 5		
	3470 Kortenaeken		
Projectcode bureauonderzoek:	2019J182		
Projectleiding:	Jan Claesen		
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014		
Bewaarplaats archief:	Bij de opdrachtgever		
Grootte projectgebied:	Ca. 3 343,862 m ²		
Uitvoeringsperiode:	November – december 2019		
Reden van de ingreep	Verkaveling van terrein, voorzien van bouw- en tuinzones, aanleg wegenis		
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.		
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, verkaveling, Peer		

De onderstaande GRB-kadasterkaart, de Orthofoto en het Gewestplan tonen het projectgebied op de meest recente stadskaarten en luchtfoto's.

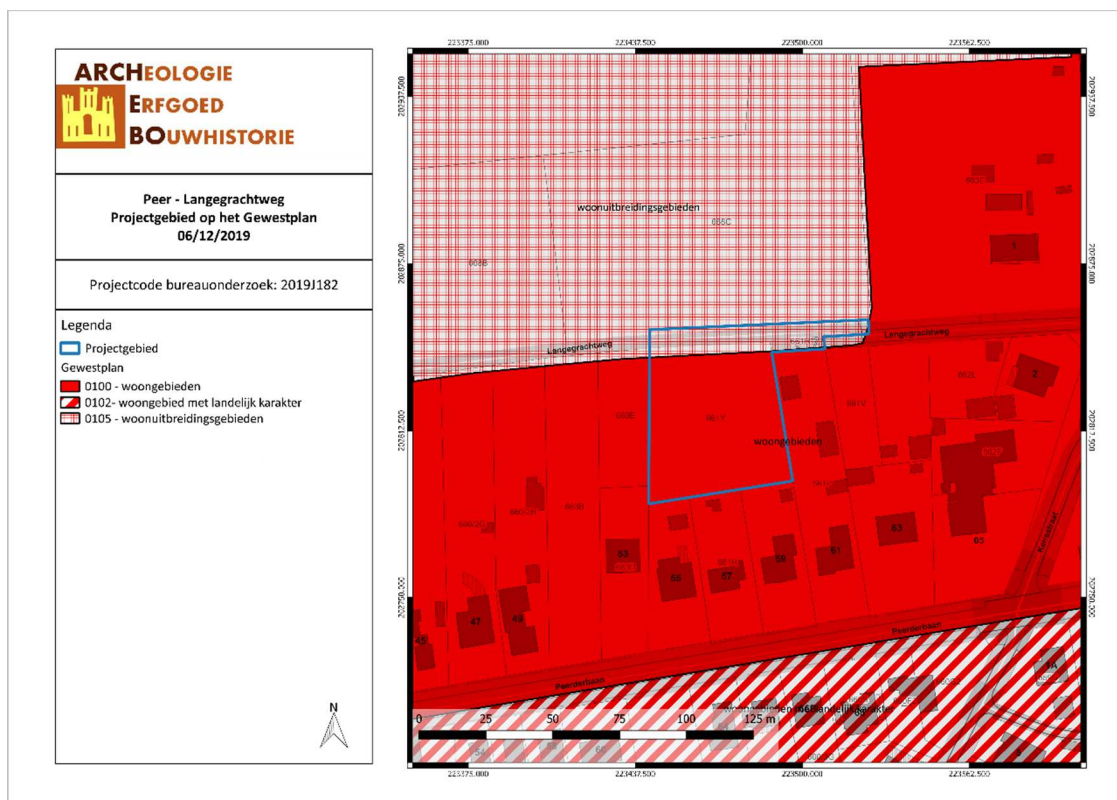
PELA/19/12/06/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2019)

PELA/19/12/06/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2019)

PELA/19/12/06/3 - Digitale aanmaak

Figuur 4: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2019)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernietiging. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek omwille van economische redenen. Op dit moment is er geen zekerheid over het verkrijgen van de nodige vergunningen. Een deel van de aanwezige bomen dienen eveneens eerst gekapt te worden tot aan het maaiveld. Stronken mogen pas verwijderd worden na of in functie van het archeologisch onderzoek.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

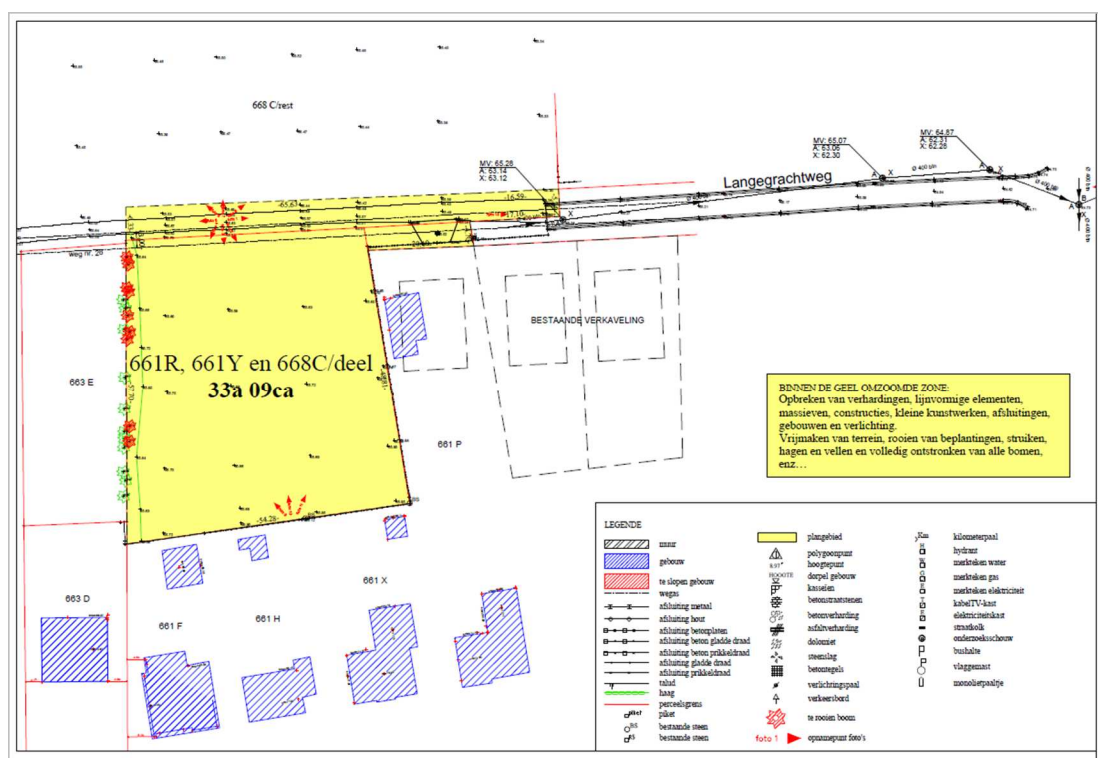
Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

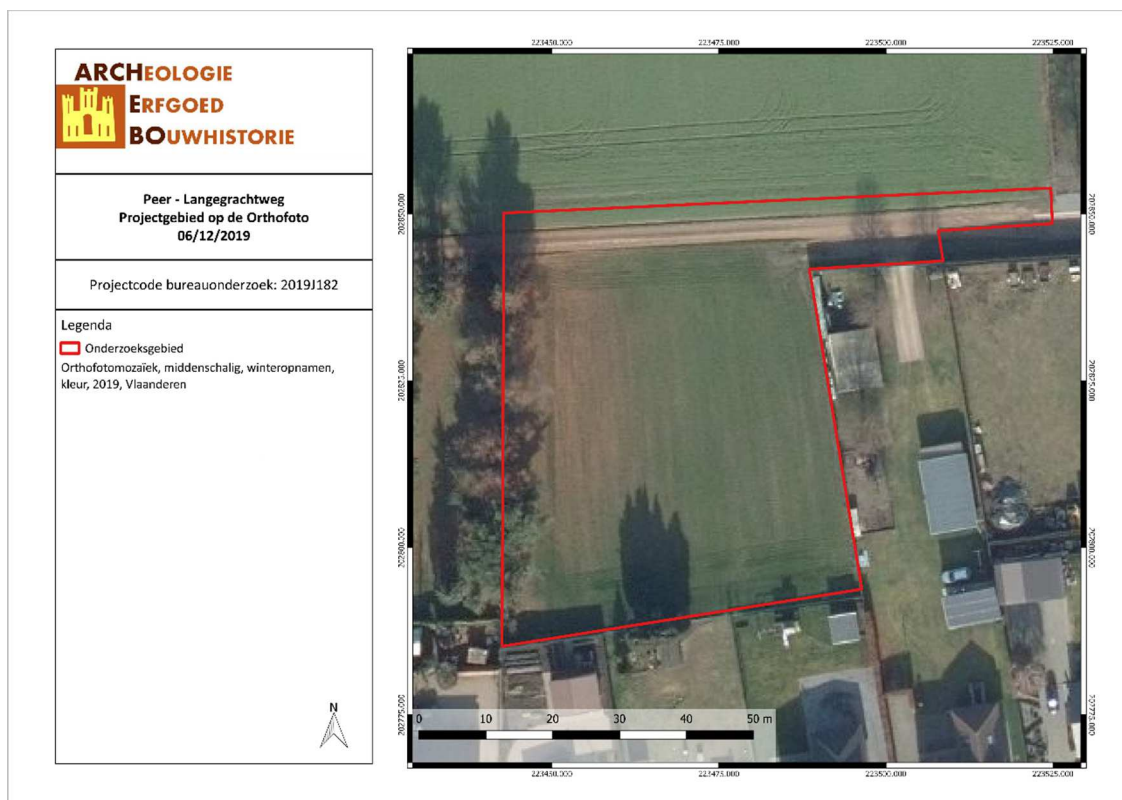
2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied ligt aan de Langegrachtweg in Wijchmaal (Peer, Limburg). Het terrein wordt momenteel gebruikt als akkerland. Langs de westelijke grens van het terrein staan enkele bomen. Het noorden van het projectgebied kruist met de Langegrachtweg. Deze weg is deels verhard met asfalt, deels onverhard (landbouwweg). Volgens het Gewestplan ligt het projectgebied grotendeels in 'Woongebieden', het noorden wordt gekarteerd als 'Woonuitbreidingsgebieden'.

Figuur 5: Bestaande toestand (Geotec bvba, 2019)

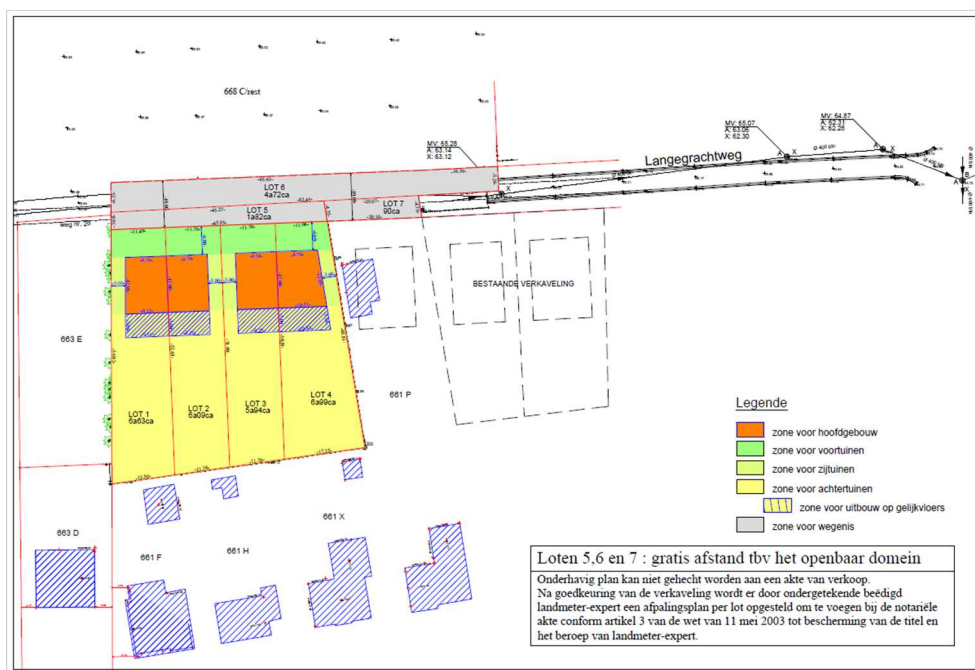

PELA/19/12/06/4 - Digitale aanmaak

Figuur 6: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2019)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Het projectgebied zal verkaveld worden in zeven loten. Loten 1 t.e.m. 4 worden elke voorzien van een bouwzone, een zone voor de uitbreiding van het gelijkvloers en een zone voor een voor-, zij- en achtertuin. Loten 5 t.e.m. 7 zullen gebruikt worden voor de aanleg van een nieuwe wegenis. Een deel van de bomen langs de westelijke grens van het projectgebied zullen gerooid worden. Het projectgebied is ca. 3 343,862 m² groot.

Figuur 7: Plan van de geplande verkaveling (Geotec bvba, 2019)

PELA/19/12/06/5 - Digitale aanmaak

Figuur 8: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2019)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

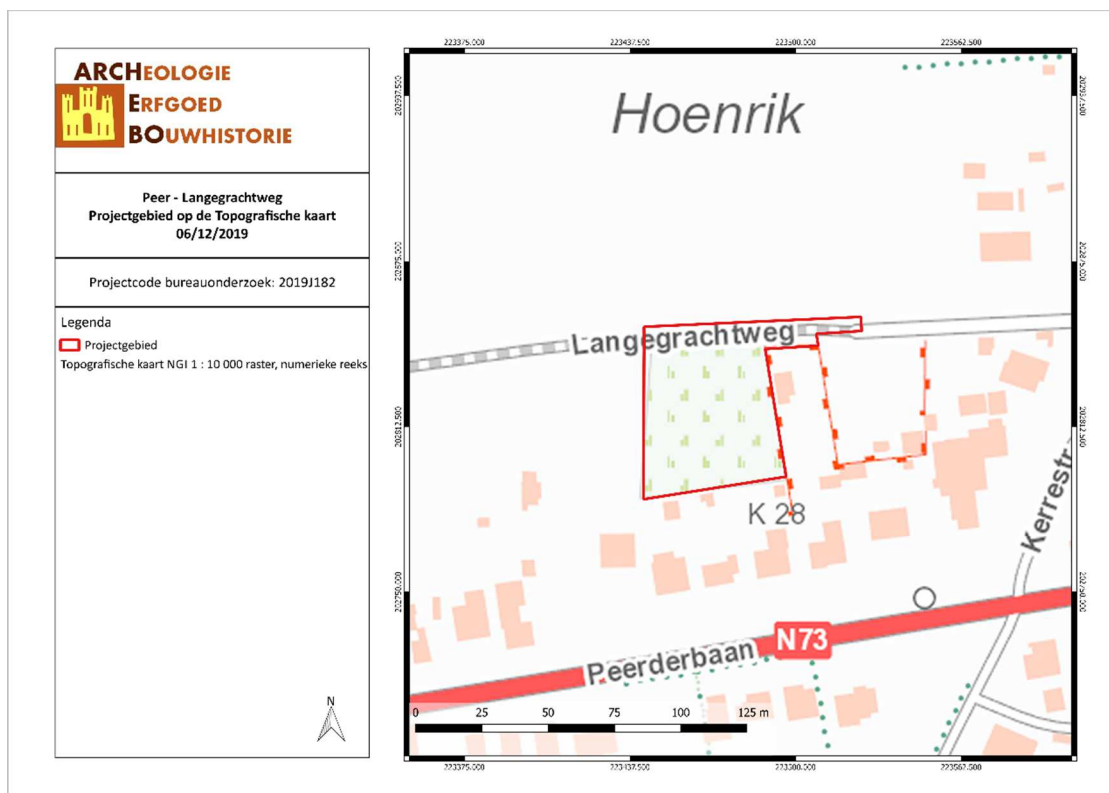
In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

De gebruikte kaarten werden in georeferencierte vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

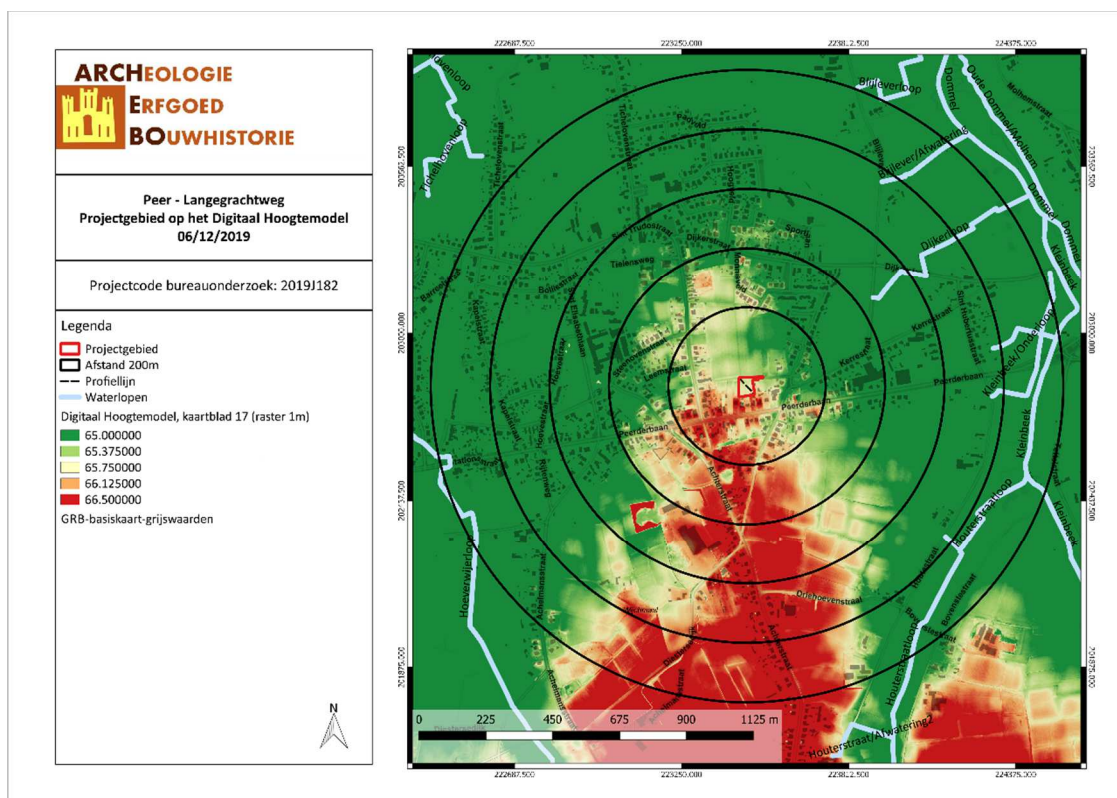
3.1.1 Topografische situering

Het projectgebied ligt aan de Langegrachtweg in Wijchmaal, een deelgemeente van Peer, een gemeente gelegen in de Belgische provincie Limburg. De gemeente Peer bestaat uit vier deelgemeenten, namelijk Peer, Grote-Brogel, Kleine-Brogel en Wijchmaal, en wordt omringd door de gemeenten Pelt, Bocholt, Oudsbergen, Houthalen-Helchteren en Hechtel-Eksel. Het projectgebied ligt op een zuid-gerichte helling aan de Bollisenbeek-vallei en de Dommel-vallei. Zowel de Bollisenbeek als de Dommel stromen op meer van 1000m van het projectgebied. Vanaf ca. 450m ten noordoosten van het projectgebied stroomt de Dijkerloop, een aftakking van de Dommel, en ca. 950m ten zuidwesten van het projectgebied stroomt de Hoeverwijerloop, een aftakking van de Bollisenbeek. Volgens het Digitaal Hoogtemodel ligt het projectgebied tussen ongeveer 65,4 en 66 meter boven de zeespiegel. Kadastraal ligt het terrein in Peer, afdeling 4 (Wijchmaal), sectie B, perceelsnummers 661R, 661Y & 668C(deel).

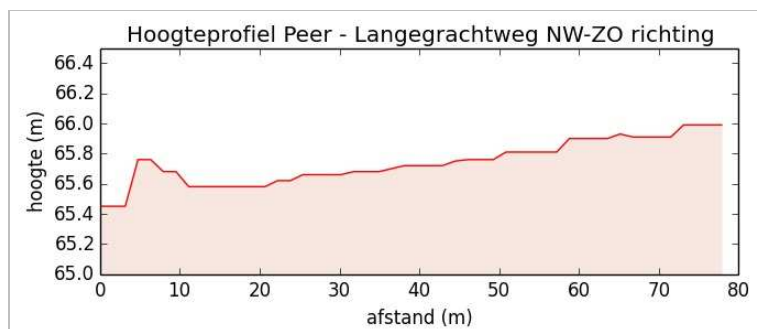
PELA/19/12/06/6 - Digitale aanmaak

Figuur 9: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2019)

PELA/19/12/06/7 - Digitale aanmaak

Figuur 10: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2019)

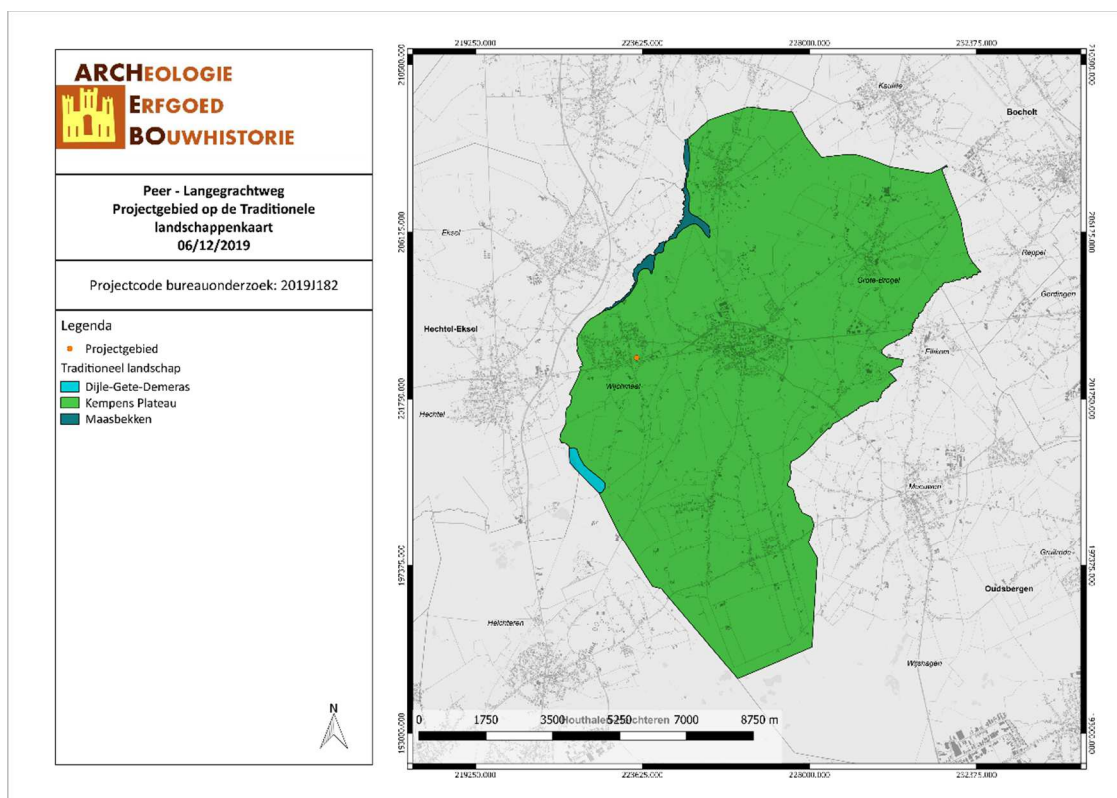

Figuur 11: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NW-ZO richting (Geopunt, 2019)

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als 'Kempens Plateau'. De gehele gemeente Peer wordt grotendeels gekarteerd als Kempens Plateau, in het noordwesten wordt een kleinere oppervlakte gekarteerd als Maasbekken en in het zuidwesten wordt een kleinere oppervlakte van de gemeente dan weer gekarteerd als Dijle-Gete-Demeras.

PELA/19/12/06/8 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Peer aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2019)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het onderzoeksterrein zich binnen de **Formatie van Kasterlee**. Deze formatie bestaat uit bleekgroen tot bruin fijn zand, heeft paarse klei-horizonten en onderaan kleine zwarte silexkeitjes en is mica- en licht glauconiethoudend.¹

¹ Pieter Laga, Stephen Louwyte, en Stéphane Geets, *Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)*, Geologica Belgica 4, 2001, 145.

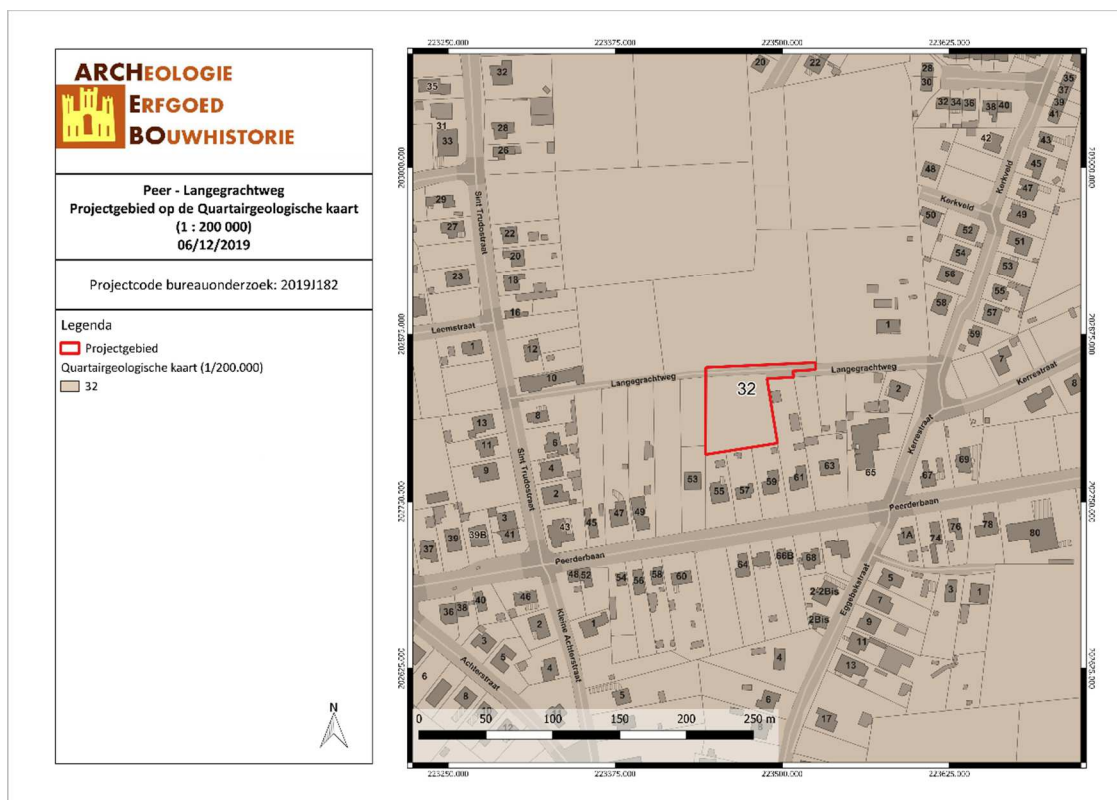

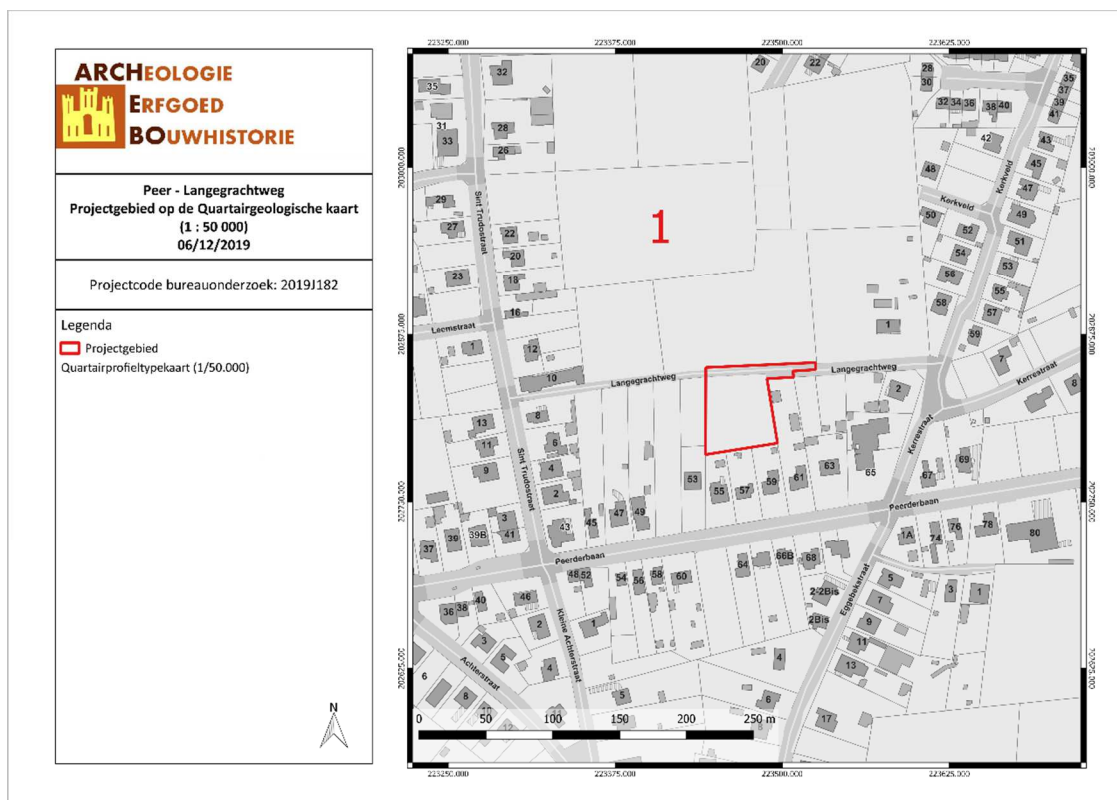
PELA/19/12/06/9 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2019)

3.1.2.3 Quartair

Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het projectgebied zich volledig binnen type 32. Dit type bestaat uit fluviatiele afzettingen (Rijnsedimenten) van het Baveliaan (Post-Jaromillo – Vroeg-Pleistoceen). Deze afzettingen worden mogelijk bedekt door eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en/of het Saaliaan (Midden-Pleistoceen) en/of hellingsafzettingen van het Quartair. Deze eolische en hellingsafzettingen zijn echter mogelijk afwezig.

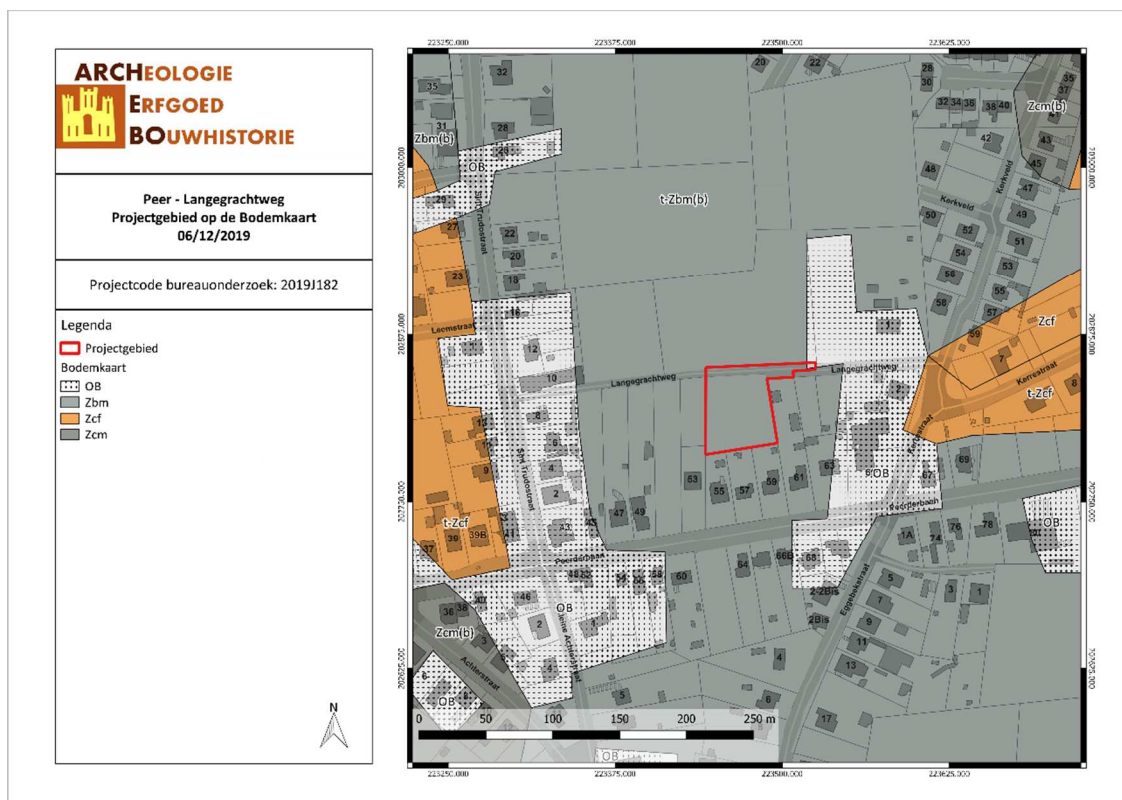
PELA/19/12/06/11 - Digitale aanmaak

Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Quartairegeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2019)

3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied grotendeels omschreven als t-Zbm(b), slechts een geringe oppervlakte in het uiterste oosten van het projectgebied wordt gekarteerd als OB (bebouwde zone). t-Zbm(b)-bodems zijn droge zandgronden met diepe antropogene humus A horizont met bruine bovengrond (bruin plaggendek) en een klei-grintsubstraat beginnend op een geringe of matige diepte (<125cm). De Ap is antropogeen humushoudend, donkergrijs en meer dan 60cm dik. Onder het plaggendek zit een begraven profiel, meestal een Podzol of een verbrokkeld textuur B. Roestverschijnselen komen voor vanaf 90-120cm.²

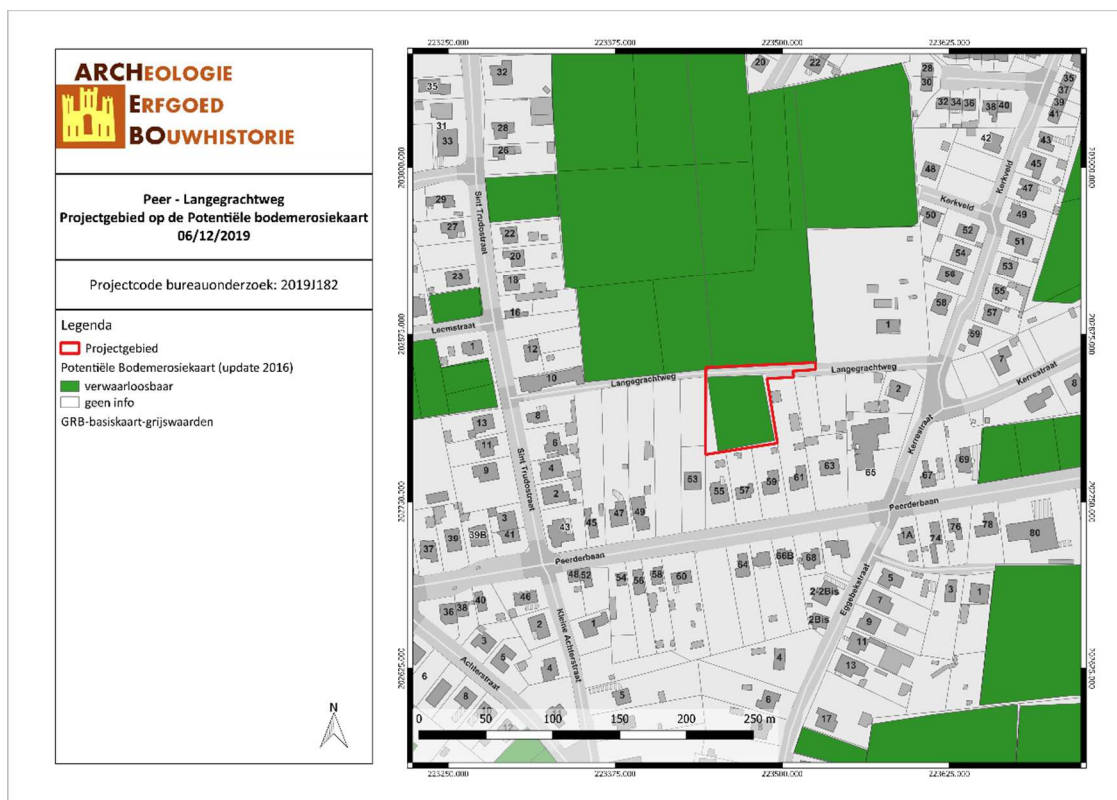
² E Van Ranst en C Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000), 78, 95, 179, 181, 200.

PELA/19/12/06/12 - Digitale aanmaak

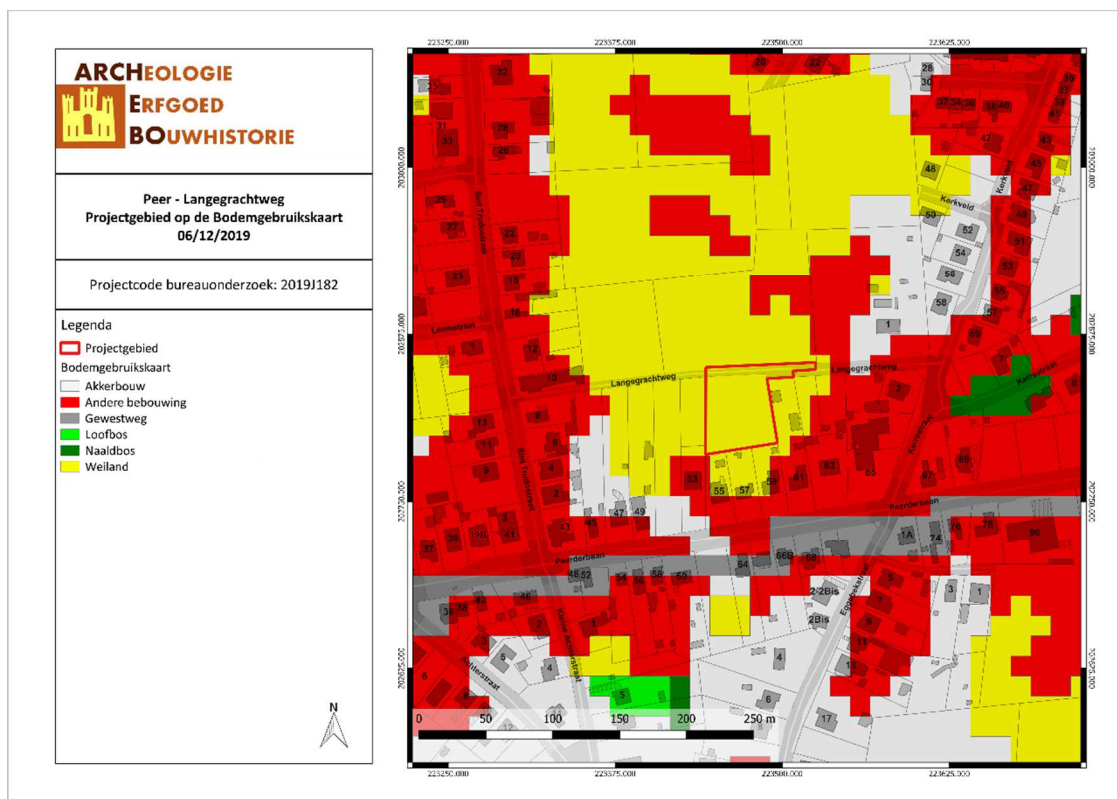
Figuur 17: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2019)

Op de Potentiële bodemerosiekaart is het projectgebied grotendeels gekarteerd als 'Verwaarloosbaar'. Over een smalle strook in het oosten, een strook in het westen en een in het noorden (ter hoogte van de Langegrachtweg) van het projectgebied is geen informatie beschikbaar. Volgens de bodemgebruikskaart ligt het projectgebied volledig binnen 'Weiland'.

PELA/19/12/06/13 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2019)

PELA/19/12/06/14 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Bodemgebruik in de omgeving van het projectgebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2019)

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen het projectgebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel verschillende vondsten in de directe en ruime omgeving. Ongeveer 300m ten noordwesten van het projectgebied zijn tijdens een mechanische prospectie 18de-eeuwse perceelsgreppels, winningskuilen uit de Nieuwe Tijd en kuilen en paalkuilen aangetroffen (CAI 222009). De kuilen en paalkuilen konden niet nader gedateerd worden.

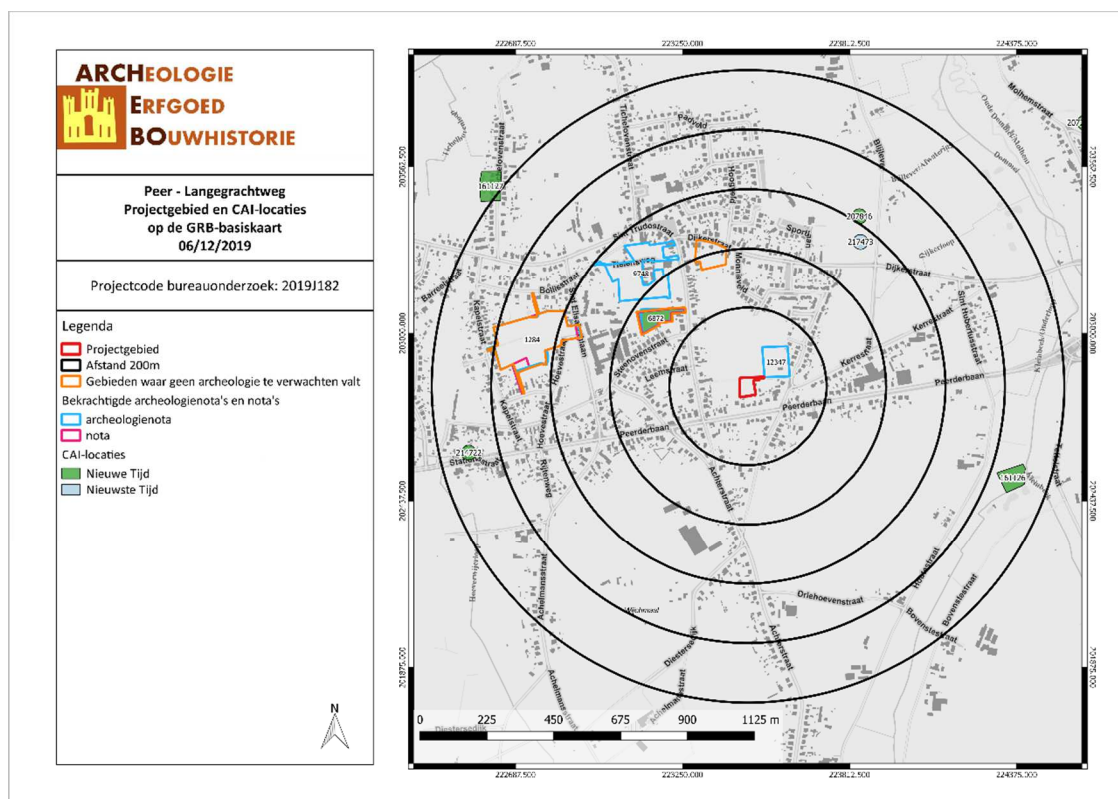
Ca. 550m ten noordoosten van het projectgebied zijn tijdens metaaldetectie verschillende 19de- en 20ste-eeuwse munten aangetroffen (CAI 217473). Het betreft verschillende munten waaronder Napoleon III, 5 centiemunten 1861, 2 oorden (datum onleesbaar), 1 5 Reichspfennig 1938 en 2 2cent België (geen leesbare datum). Ongeveer 100m verder noordwaarts zijn 2 18de-eeuwse oorden gevonden (CAI 207846). De oorden zijn in zeer slechte staat. Ze werden aangetroffen tijdens metaaldetectie.

Ca. 900m ten oostzuidoosten van het projectgebied heeft volgens historische kaarten in de 17de eeuw de Houterschans gestaan (CAI 161126) en ca. 1000m ten noordwesten van het projectgebied heeft volgens de historische kaarten in de 18de eeuw de Tichelhovense schans gestaan (CAI 161127).

Zo'n 900m ten westzuidwesten van het projectgebied zijn fragmenten van meerdere metalen wapens aangetroffen (CAI 214722). Een eerste fragment is van een entersabel, van Hollandse makelij, waarvan het handvat nog bewaard is. De afmetingen van deze sabel zijn 60,8 x 3,9 x 0,4 cm en het handvat was 11cm breed en 6 cm dik. Deze sabel kan ten vroegste gedateerd worden in de 17de -18de eeuw maar kan ook later nog gebruikt zijn. Het tweede blanke wapen bestond uit twee fragmenten en kan als een sabel van de zware cavalerie herkend worden en kan van Hollandse, Belgische of Franse makelij zijn. De afmetingen van deze twee fragmenten samen zijn 78,5 x 4 x 0,5 cm en het handvat was 3,1 cm breed en 2,3 cm dik. Dit wapen is te dateren in de 18de en 19de eeuw. Het derde wapen, bestaande uit twee fragmenten, is een sabel van de lichte cavalerie en is licht gebogen. Het kan van Hollandse, Belgische of Franse makelij zijn. De afmetingen van de twee fragmenten samen zijn 90,3 x 3,5 x 0,6 cm. Vervolgens werden drie degens aangetroffen. Deze kunnen beschouwd worden als sierwapens mogelijks gebruikt door de burgerij. Ze zijn allen van Hollandse, Belgische of Franse makelij en kunnen gedateerd worden in de 18de en 19de eeuw. Het eerste was volledig bewaard en meet 78,2 x 2,6 x 0,9 cm. De angel was 1,3 cm breed en 1,1 cm dik. Een tweede was in drie stukken gebroken en meet in totaal 79,6 x 1,5 tot 2,1 x 0,4 tot 0,6 cm. Van de laatste degen was slechts één fragment bewaard en meet 35,4 x 1,8 x 0,5 cm. Er werden ook twee fragmenten van een kling gevonden. Over de kling en het blanke wapen kan geen verdere informatie gegeven worden. Samen meten de twee fragmenten 44,2 x 2,3 tot 2,4 x 0,4 tot 0,5 cm. Tenslotte werden de resten van scheden van twee blanke wapens aangetroffen. De eerste, waarvan drie delen bewaard zijn, is een schede met sleepplaat. De afmetingen van de drie fragmenten samen bedraagt 53,4 x 2,7 x 1,4 cm. De verbreding van de sleepplaat is 4,4 cm. Het fragment van de tweede schede meet 25,4 x 3,1 x 1,7 cm. Wellicht mag geconcludeerd worden dat het om een deel wapens/een ensemble gaat van een persoonlijke verzameling, vandaar de grote verscheidenheid aan blanke wapens (sabels, degens, lichte en zware cavalerie). Mogelijks werd deze verzameling onder de dreiging van oorlogsomstandigheden (de Eerste Wereldoorlog?) verstoppt onder de grond en werd ze nadien nooit meer boven gehaald.

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
161126	Houterschans	Nieuwe Tijd
161127	Tichelhovense schans	Nieuwe Tijd
214722	Zwaarden, sabels, degens	Nieuwe Tijd

207846	Oorden	Nieuwe Tijd
217473	Munten	Nieuwste Tijd
222009	Perceelsgreppels en winningskuilen	Nieuwe Tijd

PELA/19/12/06/15 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2019)

3.2.2 Bekrachtigde archeologienota's en nota's

In 2016 heeft Studiebureau Archeologie bvba een archeologienota geschreven voor een projectgebied aan de Kapelstraat in Peer (ID 1284), tussen ca. 550 en 800m ten westen van het huidige projectgebied. Deze archeologienota werd opgesteld n.a.v. een verkaveling en de aanleg van een wegenis en riolering. Er dienen ook enkele bomen bewaard te blijven. Op de historische kaarten uit de 18de en 19de eeuw wordt het projectgebied weergegeven als akkerland, weiland of heide. De eerste bebouwing verschijnt op de Atlas der Buurtwegen. Het terrein heeft plaggenbodems met een Podzol of verbrokkelde Podzol, wat een interessante bodemkundige ligging is voor prehistorische artefactensites. Het terrein ligt echter te ver van water, waardoor de verwachting voor prehistorische artefactensites eerder laag is. Er werd een vervolgonderzoek opgelegd in de vorm van een proefsleuvenonderzoek.³ Op 9 en 10 augustus en 7 september 2017 werd dit onderzoek uitgevoerd door BAAC Vlaanderen bvba (nota ID 5088). Tijdens dit onderzoek werden echter geen archeologisch relevante waarden aangetroffen, waardoor verder onderzoek niet nodig wordt geacht.⁴

In september 2016 heeft ArcheoPro Vlaanderen een archeologienota opgesteld voor een projectgebied ter hoogte van de Campus in Wijchmaal (ID 533), ca. 300m ten noordwesten van het huidige projectgebied. Het projectgebied valt samen met CAI-locatie 222009. O.b.v. de resultaten van het

³ Annelies De Raymaeker en Caroline Dockx, "Archeologienota: Het archeologische bureauonderzoek aan de Kapelstraat te Wijchmaal", Archeologienota (Kessel-Lo: Studiebureau Archeologie bvba, 2016), 6, 27, 32.

⁴ Michiel Steenhoudt en Piotr Pawelczak, "Nota Peer Wijchmaal Kapelstraat", Nota (Gent: BAAC Vlaanderen bvba, oktober 2017), 48-49.

bureauonderzoek kon men concluderen dat het projectgebied zich te ver van natuurlijke waterlopen bevindt om vuursteenvindplaatsen van jager-verzamelaars te verwachten. Voor nederzettingssporen vanaf het Neolithicum tot en met de Volle Middeleeuwen en voor sporen van begraving vanaf de Bronstijd t.e.m. de Volle Middeleeuwen is er een hoge trefkans. Voor het aantreffen van vondsten/sporen uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd is een middelhoge verwachting, voor de Nieuwste Tijd is er een lage trefkans. ArcheoPro Vlaanderen adviseerde in de eerste plaats een landschappelijk booronderzoek om de diepteligging van het archeologisch niveau te achterhalen en om na te gaan of het plaggende nog aanwezig is binnen het gehele terrein. O.b.v. de resultaten van het landschappelijk booronderzoek zal nadien al dan niet een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd worden.⁵ In maart 2018 heeft Condor Archaeological Research bvba de nota (ID 6872) geschreven met de resultaten van het vervolgonderzoek. Op 1/2/2018 werden 10 landschappelijke boringen gezet. Uit deze boringen bleek dat de bodemopbouw binnen het terrein van die orde is dat grondsporen van landbouwers een matig tot goede gaafheid en conservering kunnen vertonen, indien dergelijke archeologische resten aanwezig zouden zijn. Vervolgens werd op 26/2/2018 het proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Uit dit onderzoek bleek dat er zich geen waardevolle en behoudenwaardige archeologische vindplaatsen bevinden binnen het projectgebied. Verder vervolgonderzoek is bijgevolg niet nodig.⁶

In 2018 heeft Studiebureau Archeologie bvba een archeologienota geschreven voor een projectgebied ter hoogte van de Tielsweg in Peer (ID 9748), tussen ca. 350 en 600m ten noordwesten van het huidige projectgebied. De archeologienota bestaat uit de resultaten van een bureauonderzoek en van een landschappelijk booronderzoek. Na het bureauonderzoek kon geen sluitend antwoord gegeven worden op de vraag of er al dan niet archeologische sites aanwezig zijn binnen het projectgebied. Er bestaat een archeologische verwachting voor het aantreffen van archeologische vindplaatsen. Om die reden heeft Studiebureau Archeologie een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd om na te gaan of het terrein nog intact bodems heeft. Er werden 14 boringen gezet, waaruit bleek dat de bodem van het terrein grotendeels onverstoord was en dat de bodem in het noorden van het projectgebied verstoord was. Studiebureau Archeologie stelde: *“De afwezigheid van een archeologische site kan niet afdoende gestaafd worden. Enkel in de noordelijke zone werd een verstoord bodem aangetroffen, maar ook in deze zone is het mogelijk dat onder de verstoring nog intacte grondsporensites aanwezig kunnen zijn.”* Daarom werd een vervolgonderzoek opgelegd. Landschappelijke profielputten waren niet langer nodig, daar reeds een succesvol landschappelijk booronderzoek was uitgevoerd. Geofysisch onderzoek en veldkartering zullen niet nuttig zijn en door de afwezigheid van paleobodems worden verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek en proefputten i.f.v. Steentijdartefactensites niet nodig geacht. Er werd aangeraden om enkel een proefsleuvenonderzoek (in 2 fases) uit te voeren.⁷

In 2019 heeft HAAST bvba een archeologienota opgesteld voor een projectgebied dat net ten noordoosten van huidige projectgebied ligt (ID 12347). Wat betreft het aantreffen van sporen uit de Steentijd en Metaaltijden, is er een lage verwachting, gezien de vrij grote afstand tot natuurlijke waterbronnen. Het toponiem ‘Hoenrik’ doet wel vermoeden dat sporen van Middeleeuwse of recentere antropogene activiteiten aanwezig kunnen zijn. De Ferrariskaart toont echter geen bebouwing binnen het terrein. De kans op het aantreffen van in situ sporen, daterend na de Metaaltijden tot en met de Middeleeuwen, kan als matig ingeschat worden. De kans op het aantreffen van off site fenomenen lijkt groter. Voor sporen uit de Nieuwe Tijd en Nieuwste Tijd is er dan weer een zeer lage verwachting, aangezien historische kaarten geen indicaties van enige vorm van bebouwing opleveren. HAAST bvba adviseerde een vervolgonderzoek in de vorm van een proefsleuvenonderzoek. Indien na dit onderzoek

⁵ T. Deville, R. Simons, en S. Houbrechts, “Campus te Wijchmaal (gem. Peer)”, Archeologienota - Verslag van Resultaten (Hasselt: ArcheoPro Vlaanderen, september 2016), 41.

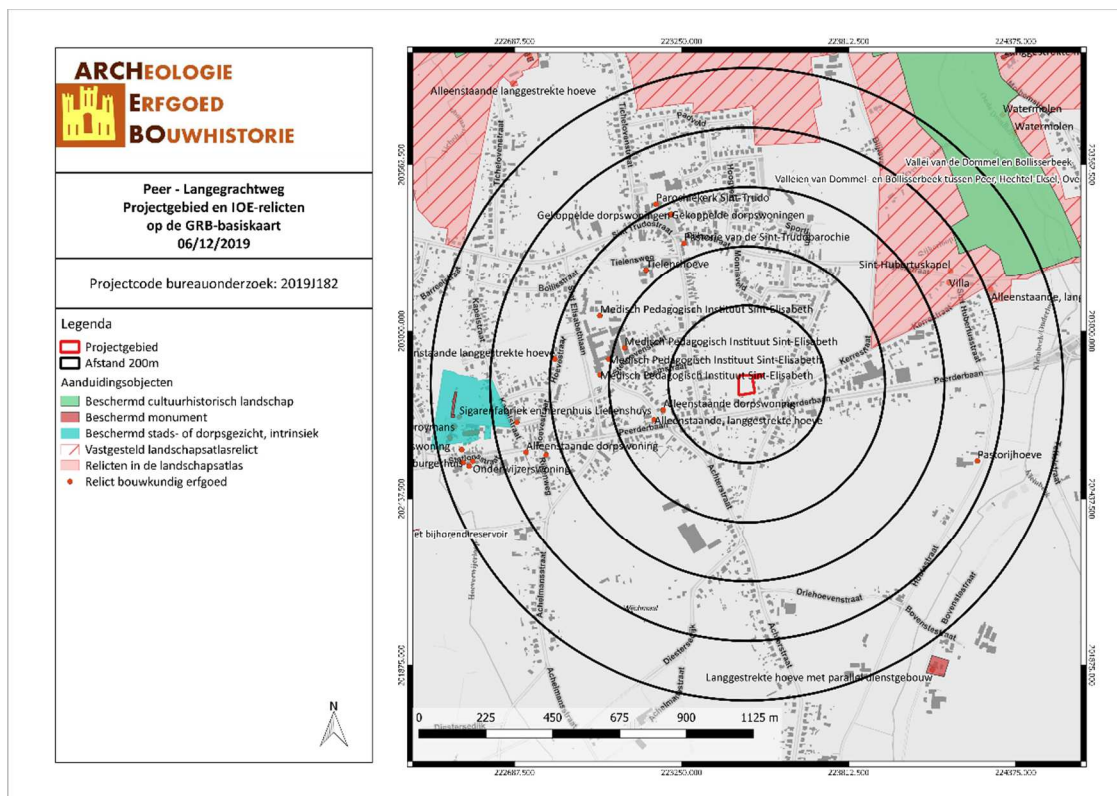
⁶ T. Deville e.a., “Campus te Wijchmaal (gem. Peer) Archeologisch vooronderzoek”, Nota (Hasselt: Condor Archaeological Research bvba, maart 2018), 9, 18, 21, 64–65.

⁷ Annelies De Raymaecker, Ward Decramer, en Sara Claessens, “Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Tielsweg te Peer”, Archeologienota (Tienen: Studiebureau Archeologie bvba, 2018), 32, 39, 50, 57–58, 60–62.

blijkt dat het terrein beschikt over een archeologisch interessante site, zal dit proefsleuvenonderzoek gevolgd worden voor een archeologische opgraving.⁸

3.2.3 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel gericht naar de verschillende erfgoedobjecten gezocht worden. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn.⁹ Binnen het projectgebied bevinden zich geen vastgestelde en/of beschermde erfgoedobjecten.

PELA/19/12/06/16 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicts op GRB-basiskaart (IOE, 2019)

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

De oudste vermelding van Wijchmaal, als Vuicmale, dateert van 1107. Andere varianten op de plaatsnaam zijn Wimale (1139), Wichmale (1161) en Wyghmale (1364). Nadien is de schrijfwijze vrijwel steeds Wijchmael/Wijchmaal. Wijchmaal zou bestaan uit de Middelnederlandse woorden 'wijn' (kleine nederzetting) en 'mael' (gemeenschappelijk grondbezit).

Binnen het grondgebied van Wijchmaal (in de omgeving) werden sporen en vondsten aangetroffen die menselijke activiteit in de Bronstijd en Romeinse Tijd bevestigen. Het gaat om grafheuvels, een ring, enkele stukjes brons, aardewerk, incineratiegraven, vaatwerk (waaronder een deukbeker (eind 2de-begin

⁸ Rik van de Konijnenburg, "Archeologienota Peer (Wijchmaal), Langegrachtweg 1", Archeologienota - Verslag van Resultaten (Bree: HAAST bvba, 2019), 26, 29–30.

⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 17 januari 2018, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

3de eeuw)) en de antieke weg Tongeren-Vliermaal, die over het grondgebied van Wijchmaal naar het noorden liep.

In de 11de eeuw maakte Wijchmaal deel uit van het domein van de Abdij van Sint-Truiden. Later kwam het dorp in het bezit van de graven van Loon en van de Luikse Bisschoppelijke Tafel. Er was een eigen schepenbank die juridisch ressorteerde onder het oppergerecht van Vliermaal en geleid werd door een schout, zeven schepenen, een secretaris en een gerechtsbode. Tot aan de Franse Revolutie was Wijchmaal een afzonderlijke Loonse gemeente, bestuurd door twee burgemeesters, geassisteerd door (meestal) vier schatzetters of -heffers.

In de 17de eeuw werden twee schansen, de Houterschans en de Tichelhovense Schans, opgetrokken ter bescherming van de bevolking tegen rondtrekkende troepen. De inwoners van Wijchmaal-Dorp konden tevens de parochiekerk gebruiken als schuilplaats. In de woelige 17de eeuw stond Wijchmaals eigen schutterij paraat. In de loop van de 16de, (voornamelijk) 17de en 18de eeuw trokken meerdere troepen door Wijchmaal, waardoor het dorp meermaals aanzienlijke schade heeft geleden en een daling in het inwonersaantal heeft gekend. Tijdens WO II zijn een Vinckers Wellingston en een Engels bombardementsvliegtuig neergestort in Wijchmaal.

In de 11de eeuw had het dorp al een eigen kerk gewijd aan Sint-Trudo. Deze quarta capella, die initieel onderhorig was aan de parochiekerk van Peer, werd in 1608 een zelfstandige parochie, waarvan het patronaatsrechts tot het einde van de 18de eeuw in handen was van de abdij van Sint-Truiden. Bij de reorganisatie van de parochies onder Napoleon (1806) kwam de parochie van Wijchmaal weer onder het patronaat van Peer. Dit werd ongedaan gemaakt in 1837, wat op zijn beurt weer teniet gedaan werd op 3 januari 1843, toen Wijchmaal als hulpparochie werd gerangschikt.

Wijchmaal was van oudsher een kleine, landelijke, dunbevolkte arme landbouwersgemeente met centraal gelegen dorpskern. In 1865-1866 werd de spoorlijn Hasselt-Eindhoven aangelegd en in 1888-1890 werd de tramlijn Maaseik-Bree-Peer-Hechtel-Leopoldsburg in gebruik genomen. Hierdoor werd Wijchmaal een belangrijk verkeersknooppunt. Door de toename van verkeer, ontstonden er rond het eerste plaatselijke station hotels, kosthuizen, cafés en winkels en ontstond er een actief centrum met een nieuwe bevolking, die hoofdzakelijk uit andere dorpen kwam. Aanvankelijk was Wijchmaal een kleine gemeente met een beperkt aantal inwoners, maar door de aanleg van de spoorweg, door de vestiging van een station en door de tabaksindustrie kende de gemeente een sterke bevolkingsgroei. De tabaksindustrie verdween kort na WO II, o.a. door de concurrentie vanuit Nederland, door de hogere taksen en door de opkomst van de mijnen. Aan het einde van de 19de eeuw werden door de gemeente op een deel van braakliggende heidegronden aanplantingen gedaan van dennen- en loofbomen. Na de sluiting van de Limburgse steenkoolmijnen werd in Wijchmaal, zoals in veel Vlaamse dorpen en gemeenten, een industriezone opgericht. In de tweede helft van de 20ste eeuw kende Wijchmaal een tweede sterke demografische groei door de creatie van nieuwe woonwijken.¹⁰

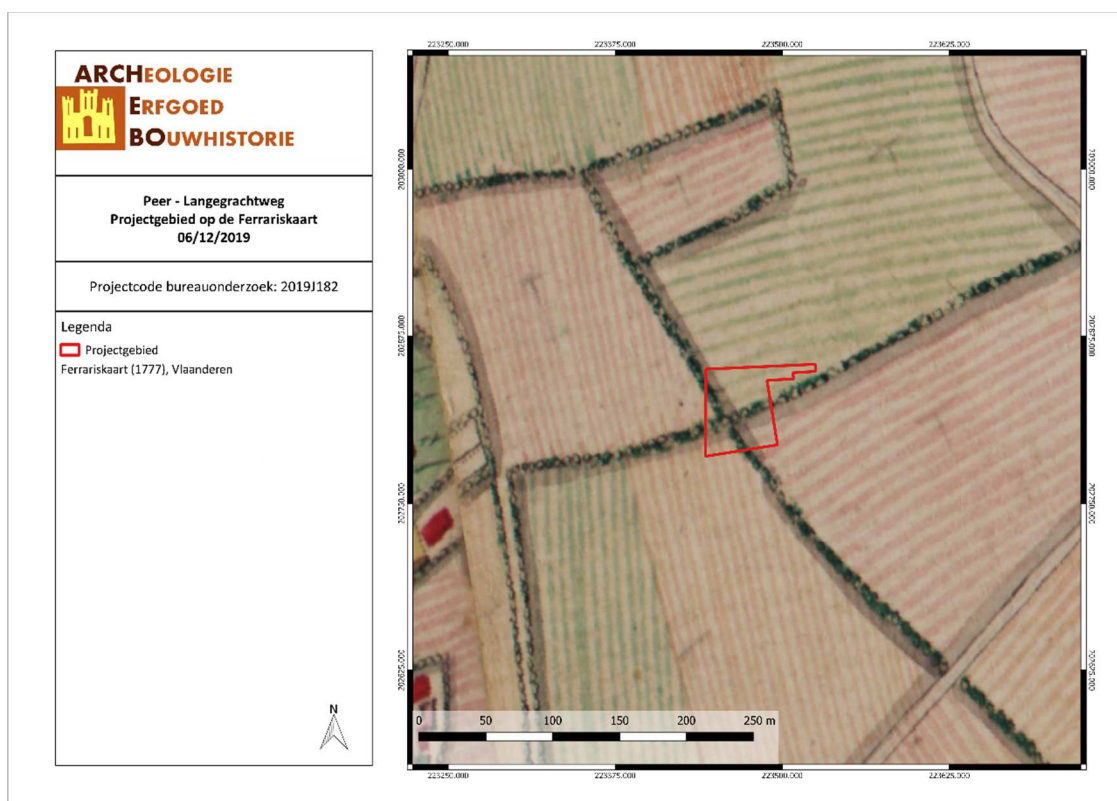
¹⁰ "Wijchmaal", in *Wikipedia*, geraadpleegd 13 november 2019, <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Wijchmaal&oldid=54894277>; "Wijchmaal | Inventaris Onroerend Erfgoed", geraadpleegd 13 november 2019, <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14675>; "Maurits Gysseling: Toponymisch Woordenboek (1960) p. 1075", geraadpleegd 13 november 2019, <http://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?page=1075>.

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

Vooreerst worden enkele pre-19de -eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaretkaart en de Ferrariskaart. De Villaretkaart (ca. 1745-48) is niet beschikbaar voor dit landsdeel. Op de Ferrariskaart valt af te leiden dat het projectgebied rond 1777 voornamelijk bestond uit akkerland. De verschillende akkers worden van elkaar gescheiden door hagen, die het projectgebied ook kruisen. Het projectgebied is onbebouwd.

PELA/19/12/06/17 - Digitale aanmaak

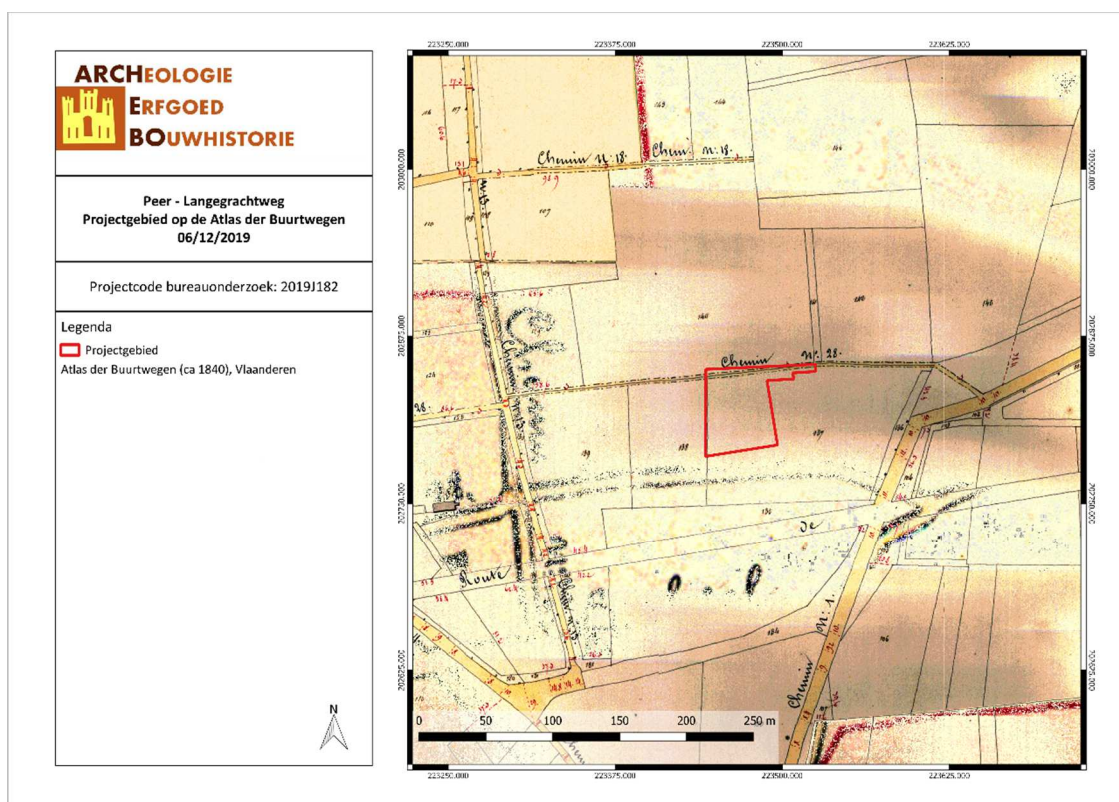
Figuur 22: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2019)

Vervolgens worden vier cartografische bronnen uit de 19de eeuw vergeleken. De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.¹¹ De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de

¹¹ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2018, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778. Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Een vierde bron is de topografische kaart van 1873.

Op 19de-eeuwse cartografische bronnen is het terrein onbebouwd weergegeven. De Atlas der Buurtwegen toont dat het projectgebied grotendeels binnen perceel 137 ligt, in het westen kruist met perceel 138 en in het noorden met perceel 140. Door het noorden van het projectgebied loopt een weg, aangeduid als *Chemin n. 28*. Over het landgebruik rond deze periode geeft deze kaart geen informatie. De Vandermaelenkaart toont het projectgebied niet specifiek gekarteerd. Er kan dus geen uitspraak gedaan worden over het gebruik van het terrein gedurende deze periode. De weg ligt nu net ten noorden van het projectgebied, maar dit kan verklaard worden door een afwijking door het georefereren. De Popp-kaart is niet beschikbaar voor dit landsdeel. Op de Topografische kaart van 1873 is het terrein eveneens niet specifiek gekarteerd. De weg loopt nu door het midden van het projectgebied.

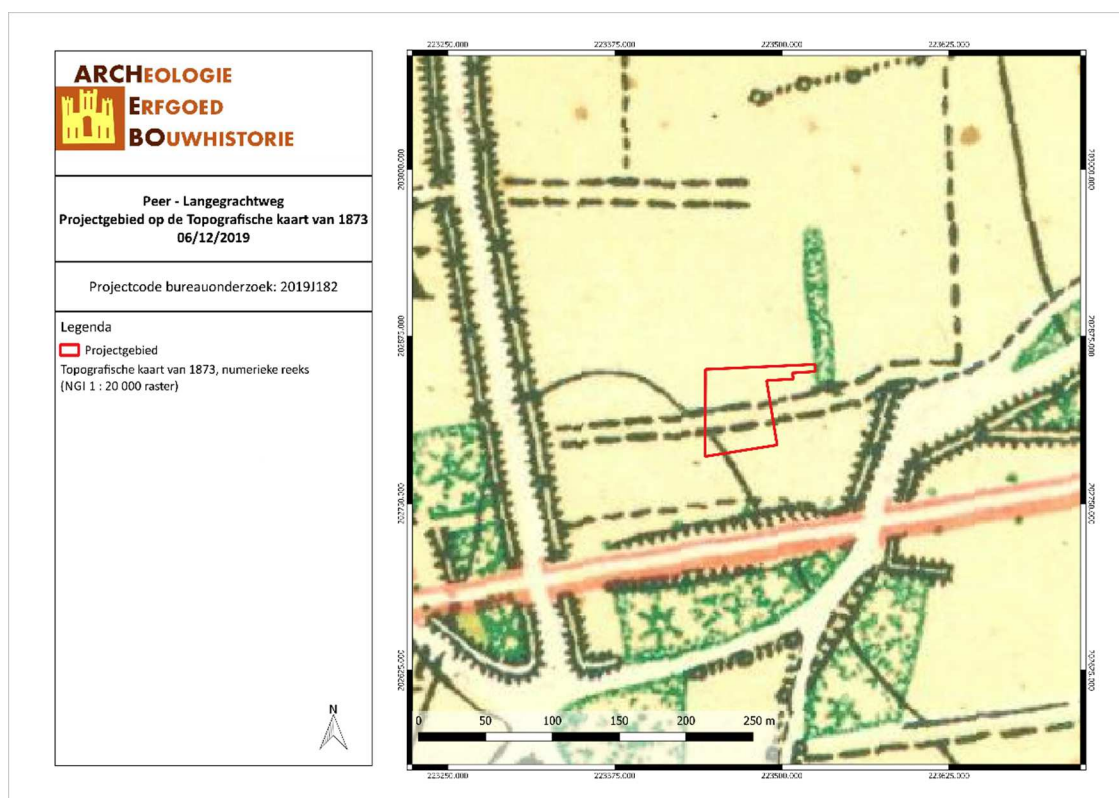
PELA/19/12/06/18 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2019)

PELA/19/12/06/19 - Digitale aanmaak

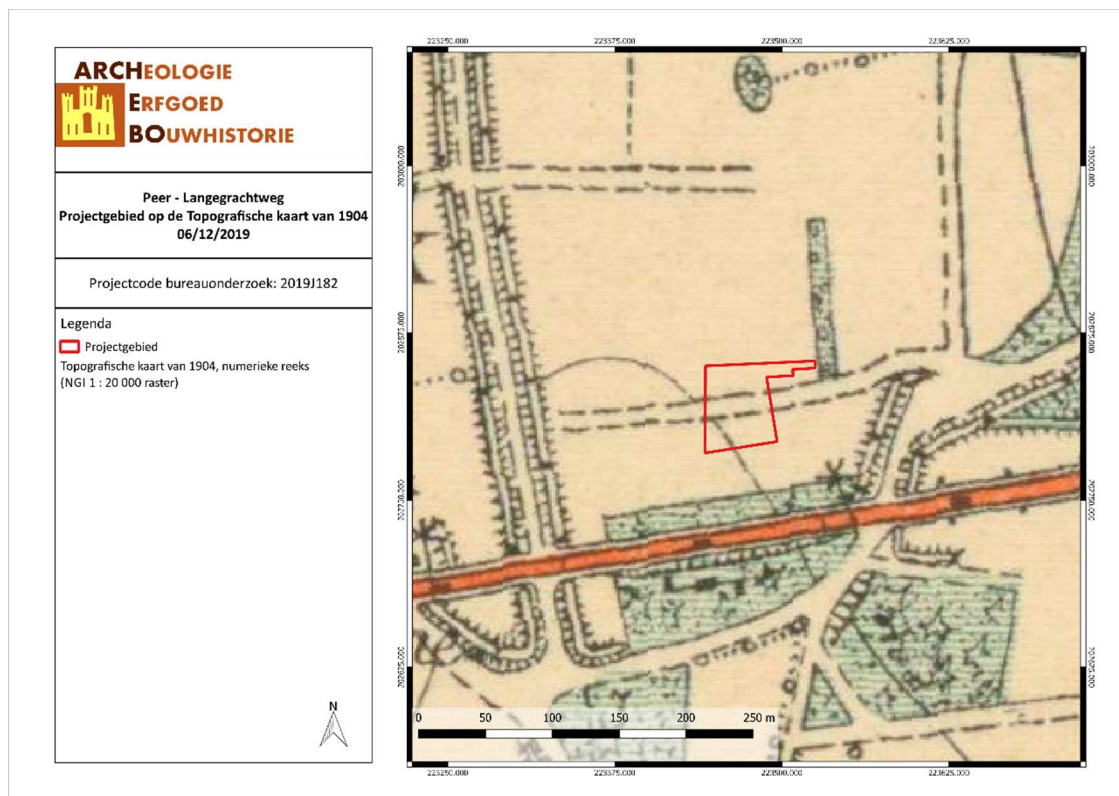
Figuur 24: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2019)

PELA/19/12/06/20 - Digitale aanmaak

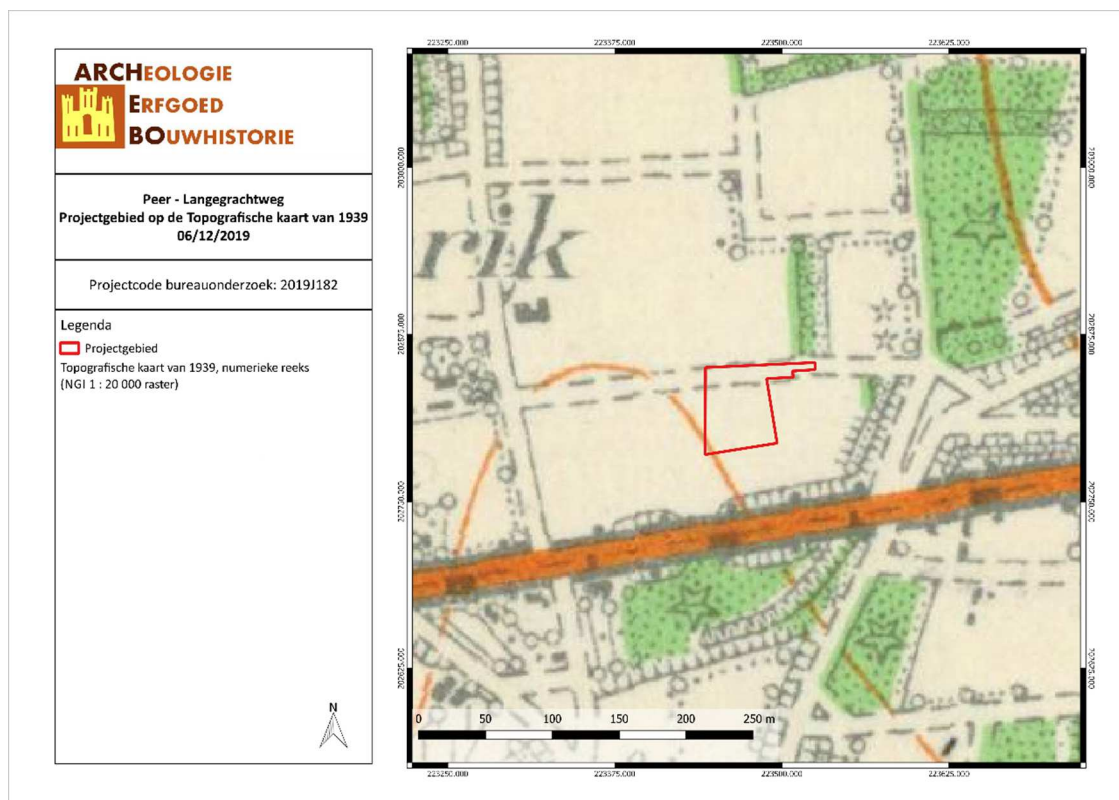
Figuur 25: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2019)

Vervolgens worden er topografische kaarten en luchtfoto's uit de 20ste en 21ste eeuw vergeleken. De topografische kaart van 1904 toont dezelfde situatie als deze van 1873. Tussen ca. 1904 en ca. 1939 wordt de Langegrachtweg wat rechter getrokken, waardoor de weg door het noorden van het projectgebied loopt en niet langer door het midden. Deze situatie blijft ongewijzigd tot op heden. Op de topografische kaart van 1989 zien we in de directe omgeving van het projectgebied de bebouwing uitbreiden, maar het terrein zelf blijft onbebouwd. Het terrein bestaat tegenwoordig uit grasland, wat bevestigd wordt door de luchtfoto's van de 20ste en 21ste eeuw.

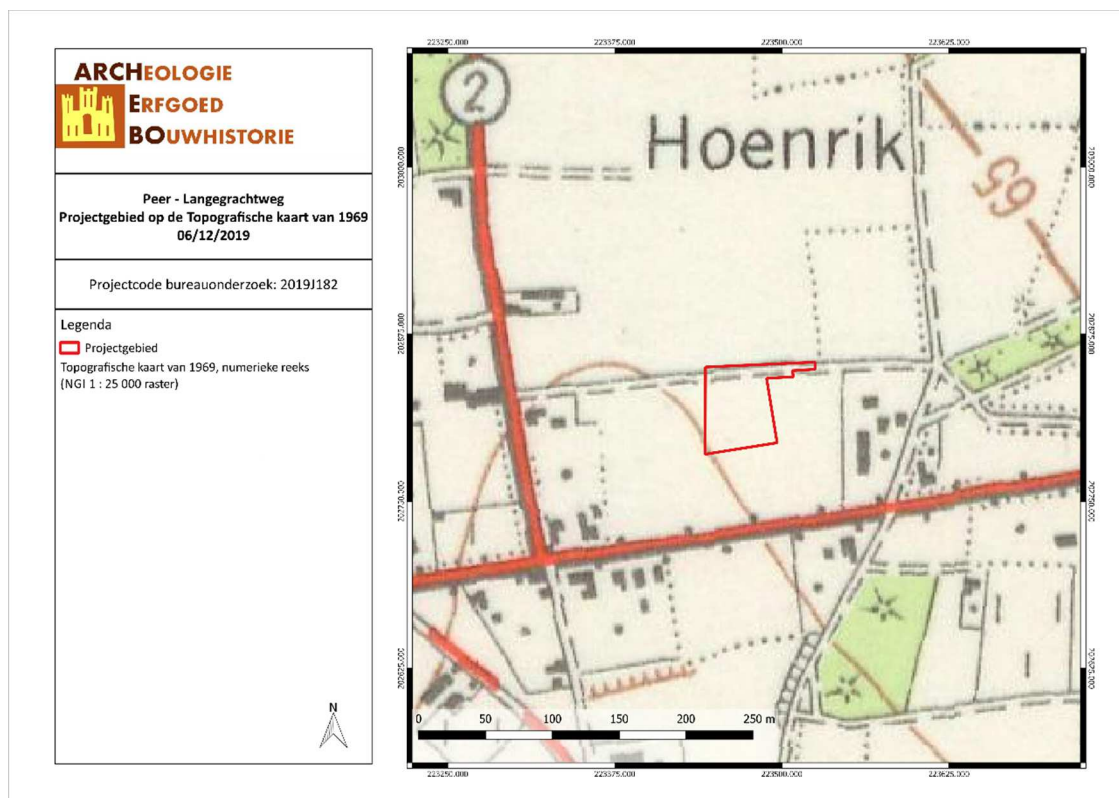

PELA/19/12/06/21 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2019)

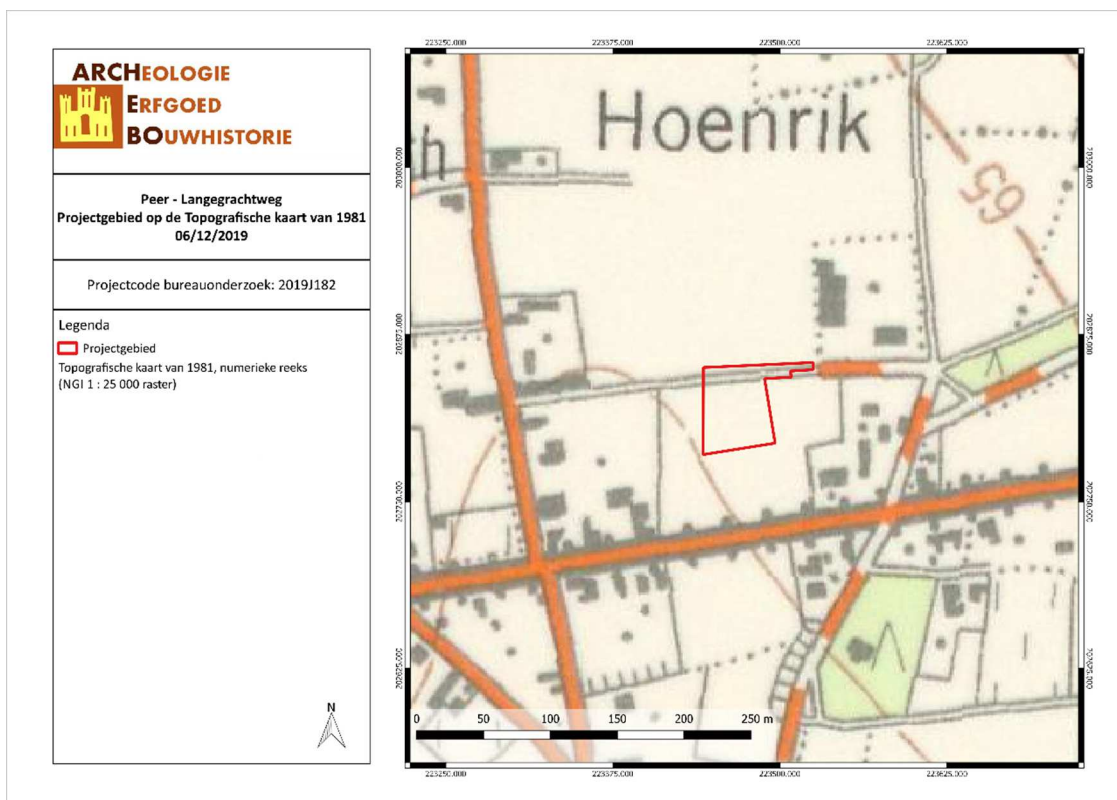

PELA/19/12/06/22 - Digitale aanmaak

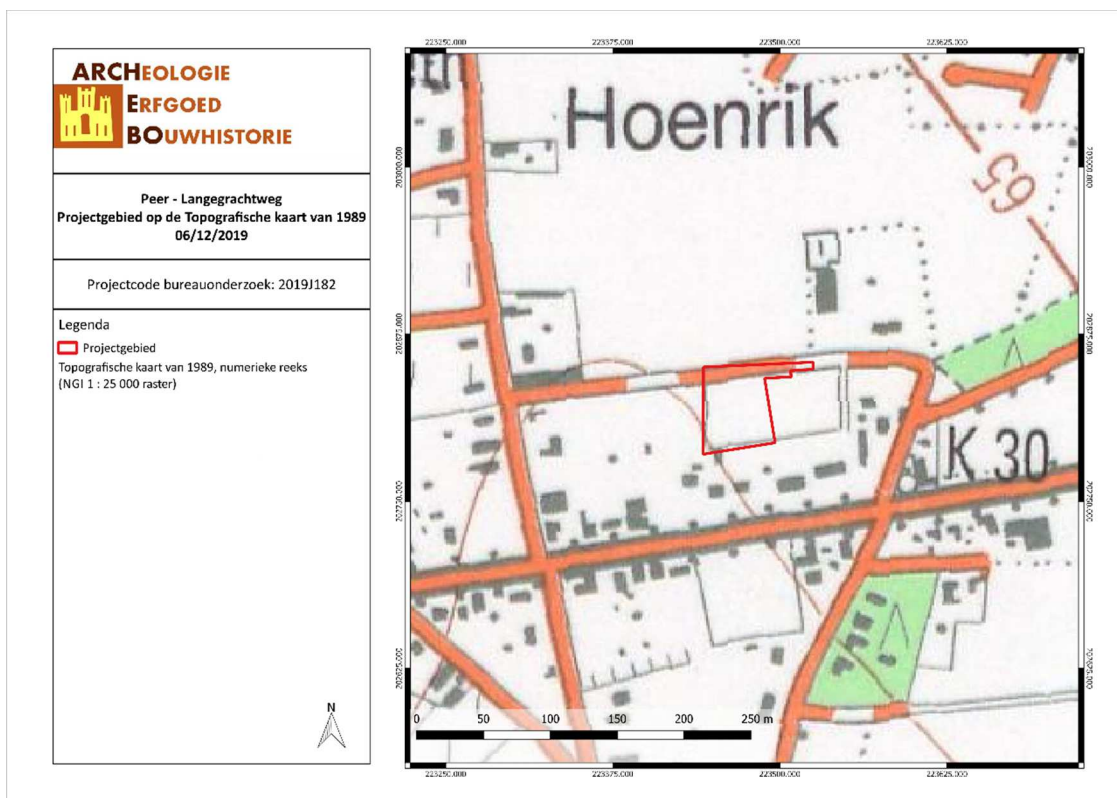
Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2019)

PELA/19/12/06/23 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2019)

PELA/19/12/06/24 - Digitale aanmaak

Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981 (Cartesius, 2019)

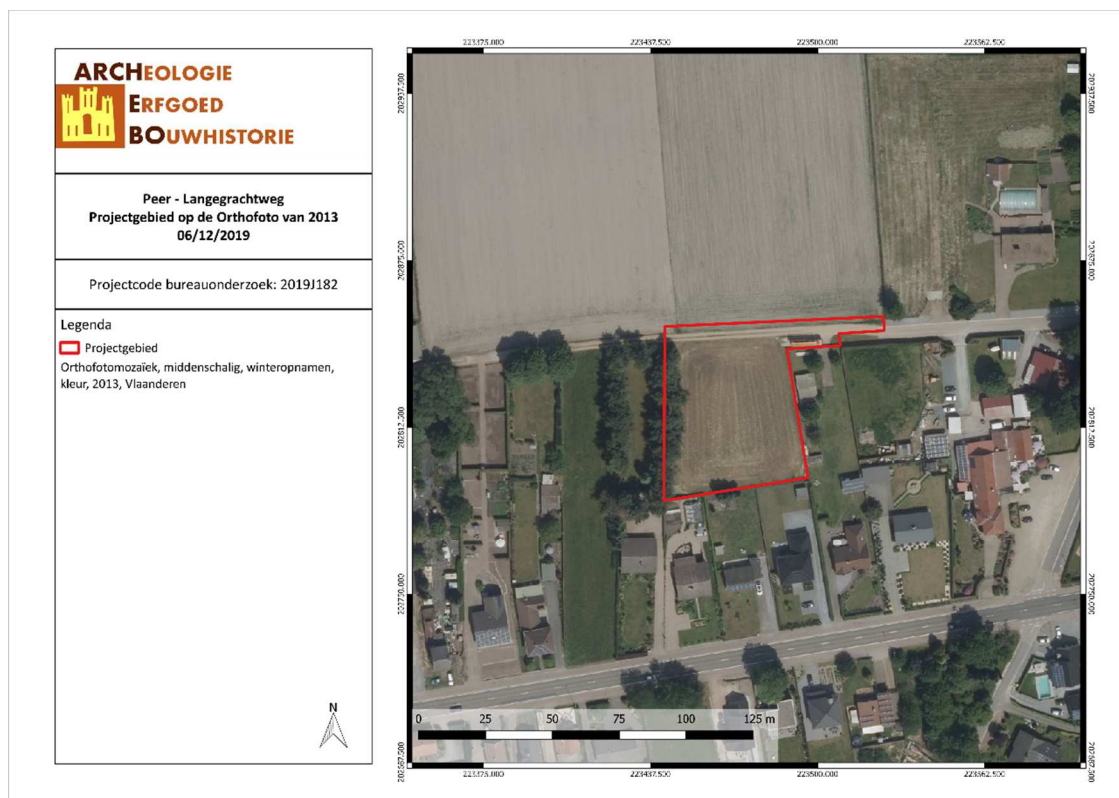
PELA/19/12/06/25 - Digitale aanmaak

Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1989 (Cartesius, 2019)

PELA/19/12/06/26 - Digitale aanmaak

Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2019)

PELA/19/12/06/27 - Digitale aanmaak

Figuur 32: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 2013 (Geopunt, 2019)

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig is geweest vanaf de tweede helft van de 18de eeuw tot nu. Het projectgebied wordt vanaf ca. 1840 wel doorkruist door een weg. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft 18de-eeuwse perceelsgreppels, winningskuilen uit de Nieuwe Tijd en kuilen en paalkuilen (CAI 222009), verschillende 19de- en 20ste-eeuwse munten (CAI 217473), 2 18de-eeuwse oorden (CAI 207846), de 17de-eeuwse Houterschans (CAI 161126), de 18de-eeuwse Tichelhovense schans (CAI 161127) en fragmenten van meerdere blanke wapens uit de 17de, 18de en 19de eeuw (sabels, degens, lichte en zware cavalerie) (CAI 214722).

Aangezien zich in de directe omgeving van het projectgebied geen natuurlijke waterlopen bevinden, is er een lage verwachting op Steentijd. Steentijdsites kunnen echter nooit uitgesloten worden. Op basis van de ligging en de recent vondsten in de omgeving kunnen sporensites aanwezig zijn.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een terrein gelegen aan de Langegrachtweg in Wijchmaal (Peer, Limburg). Een deel van het projectgebied wordt niet opgenomen in de verkaveling, waardoor we in deze archeologienota een onderscheid maken tussen het projectgebied en het projectgebied. Een deel van de bomen langs de westelijke grens van het projectgebied zullen gerooid worden. Het projectgebied zal vervolgens verkaveld worden in zeven loten. Loten 1 t.e.m. 4 worden elke voorzien van een bouwzone, een zone voor de uitbreiding van het gelijkvloers en een zone voor een voor-, zij- en achtertuin. Loten 5 t.e.m. 7 zullen gebruikt worden voor de aanleg van een nieuwe wegnis. Het projectgebied is ca. 3 343,862 m² groot.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat er geen bebouwing aanwezig is geweest vanaf de tweede helft van de 18de eeuw tot nu. Het projectgebied wordt vanaf ca. 1840 wel doorkruist door een weg. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft 18de-eeuwse perceelsgreppels, winningskuilen uit de Nieuwe Tijd en kuilen en paalkuilen (CAI 222009), verschillende 19de- en 20ste-eeuwse munten (CAI 217473), 2 18de-eeuwse oorden (CAI 207846), de 17de-eeuwse Houterschans (CAI 161126), de 18de-eeuwse Tichelhovense schans (CAI 161127) en fragmenten van meerdere blanke wapens uit de 17de, 18de en 19de eeuw (sabels, degenen, lichte en zware cavalerie) (CAI 214722).

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig is geweest vanaf de tweede helft van de 18de eeuw tot nu. Het projectgebied wordt vanaf ca. 1840 wel doorkruist door een weg.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitel gemaakt worden in de te verwachten structuren.

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

Ter hoogte van het geasfalteerd deel van de Langegrachtweg kan een verstoring van de bodem verwacht worden. Toekomstige verstoringen zijn te verwachten bij de bebouwing van de bouwzones.

Hoe groot de versterking van deze toekomstige bebouwing zal zijn, is niet gekend, aangezien nu enkel de bouwzones gekend zijn (verkaveling).

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Het projectgebied zal verkaveld worden in zeven loten. Loten 1 t.e.m. 4 worden elke voorzien van een bouwzone, een zone voor de uitbreiding van het gelijkvloers en een zone voor een voor-, zij- en achtertuin. Loten 5 t.e.m. 7 zullen gebruikt worden voor de aanleg van een nieuwe wegnis. Een deel van de bomen langs de westelijke grens van het projectgebied zullen gerooid worden. Het projectgebied is ca. 3 343,862 m² groot.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft kuilen en paalkuilen (niet gedateerd), winningskuilen uit de Nieuwe Tijd, de Houterschans uit de 17de eeuw, perceelsgreppels, 2 oorden en de Tichelhovense schans uit de 18de eeuw, fragmenten van meerdere blanke wapens uit de 17de, 18de en 19de eeuw (sabels, degenen, lichte en zware cavalerie) en verschillende 19de- en 20ste-eeuwse munten.

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig is geweest vanaf de tweede helft van de 18de eeuw tot nu. Het projectgebied wordt vanaf ca. 1840 wel doorkruist door een weg.

Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als t-Zbm(b) (droge zandgronden met diepe antropogene humus A horizont met bruine bovengrond (bruin plaggendek) en een klei-grintsubstraat beginnend op een geringe of matige diepte (<125cm)) en slechts een geringe oppervlakte als OB (bebouwde zone). Het projectgebied ligt op een zuid-gerichte helling aan de Bollisenbeek-vallei en de Dommel-vallei. Zowel de Bollisenbeek als de Dommel stromen op meer van 1000m van het projectgebied. Vanaf ca. 450m ten noordoosten van het projectgebied stroomt de Dijkloop, een aftakking van de Dommel, en ca. 950m ten zuidwesten van het projectgebied stroomt de Hoeverwijerloop, een aftakking van de Bollisenbeek. Volgens het Digitaal Hoogtemodel ligt het projectgebied tussen ongeveer 65,4 en 66 meter boven de zeespiegel.

Aangezien zich in de directe omgeving van het projectgebied geen natuurlijke waterlopen bevinden, is er een lage verwachting op Steentijd. Steentijdsites kunnen echter nooit uitgesloten worden. Op basis van de ligging en de recent vondsten in de omgeving kunnen sporensites aanwezig zijn.

4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Het projectgebied zal verkaveld worden in zeven loten. Loten 1 t.e.m. 4 worden elke voorzien van een bouwzone, een zone voor de uitbreiding van het gelijkvloers en een zone voor een voor-, zij- en achtertuin. Loten 5 t.e.m. 7 zullen gebruikt worden voor de aanleg van een nieuwe wegnis. Een deel van de bomen langs de westelijke grens van het projectgebied zullen gerooid worden.

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft kuilen en paalkuilen (niet gedateerd), winningskuilen uit de Nieuwe Tijd, de Houterschans uit de 17de eeuw, perceelsgreppels, 2 oorden en de Tichelhovense schans uit de 18de eeuw, fragmenten van meerdere blanke wapens uit de 17de, 18de en 19de eeuw (sabels, degenen, lichte en zware cavalerie) en verschillende 19de- en 20ste-eeuwse munten.

Aan de hand van het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het projectgebied geen bebouwing aanwezig is geweest vanaf de tweede helft van de 18de eeuw tot nu. Het projectgebied wordt vanaf ca. 1840 wel doorkruist door een weg.

Omwille van de ligging is er een lage verwachting naar steentijdsites. Sporensites kunnen verwacht worden.

PELA/19/12/06/28 - Digitale aanmaak

Figuur 33: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2019)

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren. Dit wordt kort besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

De Raymaeker, Annelies, Ward Decramer, en Sara Claessens. "Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Tielensweg te Peer". Archeologienota. Tienen: Studiebureau Archeologie bvba, 2018.

De Raymaeker, Annelies, en Caroline Dockx. "Archeologienota: Het archeologische bureauonderzoek aan de Kapelstraat te Wijchmaal". Archeologienota. Kessel-Lo: Studiebureau Archeologie bvba, 2016.

Deville, T., G. De Nutte, R. Simons, en S. Houbrechts. "Campus te Wijchmaal (gem. Peer) Archeologisch vooronderzoek". Nota. Hasselt: Condor Archaeological Research bvba, maart 2018.

Deville, T., R. Simons, en S. Houbrechts. "Campus te Wijchmaal (gem. Peer)". Archeologienota - Verslag van Resultaten. Hasselt: ArcheoPro Vlaanderen, september 2016.

Konijnenburg, Rik van de. "Archeologienota Peer (Wijchmaal), Langegrachtweg 1". Archeologienota - Verslag van Resultaten. Bree: HAAST bvba, 2019.

Laga, Pieter, Stephen Louwye, en Stéphane Geets. *Paleogene and Neogene lithostratigraphic units (Belgium)*. Geologica Belgica 4, 2001.

Steenhoudt, Michiel, en Piotr Pawelczak. "Nota Peer Wijchmaal Kapelstraat". Nota. Gent: BAAC Vlaanderen bvba, oktober 2017.

Van Ranst, E, en C Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Inventaris Onroerend Erfgoed". Geraadpleegd 17 januari 2017. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>.

Geopunt Vlaanderen. "Atlas der Buurtwegen". Geraadpleegd 2 januari 2017. <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

"Maurits Gysseling: Toponymisch Woordenboek (1960) p. 1075". Geraadpleegd 13 november 2019. <http://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?page=1075>.

"Wijchmaal". In *Wikipedia*. Geraadpleegd 13 november 2019. <https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Wijchmaal&oldid=54894277>.

"Wijchmaal | Inventaris Onroerend Erfgoed". Geraadpleegd 13 november 2019. <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14675>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2019) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2019).....	6
Figuur 4: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2019).....	7
Figuur 5: Bestaande toestand (Geotec bvba, 2019)	9
Figuur 6: Situering van het projectgebied op Orthofoto (Geopunt, 2019).....	10
Figuur 7: Plan van de geplande verkaveling (Geotec bvba, 2019).....	10
Figuur 8: Situering van het projectgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2019)	11
Figuur 9: Topografische kaart met situering van het projectgebied (Geopunt, 2019).....	13
Figuur 10: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2019)	13
Figuur 11: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NW-ZO richting (Geopunt, 2019)	14
Figuur 12: Peer aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2019).....	14
Figuur 13: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2019).....	15
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2019)	16
Figuur 15: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2016)	16
Figuur 16: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2019)	17
Figuur 17: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2019)	18
Figuur 18: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2019).....	19
Figuur 19: Bodemgebruik in de omgeving van het projectgebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2019)	19
Figuur 20: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2019)	21
Figuur 21: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2019)	23
Figuur 22: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied (Geopunt, 2019).....	25
Figuur 23: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2019).....	26
Figuur 24: Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2019)	27
Figuur 25: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1873 (Cartesius, 2019).....	27
Figuur 26: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1904 (Cartesius, 2019).....	28
Figuur 27: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1939 (Cartesius, 2019).....	29
Figuur 28: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1969 (Cartesius, 2019).....	29
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1981 (Cartesius, 2019).....	30
Figuur 30: Situering van het projectgebied op de Topografische kaart van 1989 (Cartesius, 2019).....	30
Figuur 31: Situering van het projectgebied op de Orthofoto van 1979-1990 (Geopunt, 2019).....	31
Figuur 32: Synthesepan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2019).....	35

7 PLANNENLIJST

PELA/19/11/13/1 - Digitale aanmaak.....	6
PELA/19/11/13/2 - Digitale aanmaak.....	6
PELA/19/11/13/3 - Digitale aanmaak.....	7
PELA/19/11/13/4 - Digitale aanmaak.....	10
PELA/19/11/13/5 - Digitale aanmaak.....	11
PELA/19/11/13/6 - Digitale aanmaak.....	13
PELA/19/11/13/7 - Digitale aanmaak.....	13
PELA/19/11/13/8 - Digitale aanmaak.....	14
PELA/19/11/13/9 - Digitale aanmaak.....	15
PELA/19/11/13/10 - Digitale aanmaak.....	16
PELA/19/11/13/11 - Digitale aanmaak.....	17
PELA/19/11/13/12 - Digitale aanmaak.....	18
PELA/19/11/13/13 - Digitale aanmaak.....	19
PELA/19/11/13/14 - Digitale aanmaak.....	19
PELA/19/11/13/15 - Digitale aanmaak.....	21
PELA/19/11/13/16 - Digitale aanmaak.....	23
PELA/19/11/13/17 - Digitale aanmaak.....	25
PELA/19/11/13/18 - Digitale aanmaak.....	26
PELA/19/11/13/19 - Digitale aanmaak.....	27
PELA/19/11/13/20 - Digitale aanmaak.....	27
PELA/19/11/13/21 - Digitale aanmaak.....	28
PELA/19/11/13/22 - Digitale aanmaak.....	29
PELA/19/11/13/23 - Digitale aanmaak.....	29
PELA/19/11/13/24 - Digitale aanmaak.....	30
PELA/19/11/13/25 - Digitale aanmaak.....	30
PELA/19/11/13/26 - Digitale aanmaak.....	31
PELA/19/11/13/27 - Digitale aanmaak.....	35